

HÍRADÓ

XVII. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1973. JANUÁR 6.

Kuba nemzeti ünnepe

Tizennégy esztendővel ezelőtt aratott győzelmet a kubai nép fegyveres harca az amerikai imperializmus bábjának, Batistának a diktatúrája felett.

A kubai forradalom győzelme nemcsak egy országban nyitott új korszakot, hanem rendkívüli jelentőségű nemzetközi szempontból is. Megcáfolva a „földrajzi fatalizmus” elvét, az Egyesült Államok partjai közelében, a nyugati féltekén elsőnek szakított a szét az imperialista elnyomás láncát. Amikor pedig Washington el akarta szigetelni a forradalmat, a saját „hátsó udvarának” tekintett Latin-Amerikában, Kuba példáján bebizonyosodott, hogy az imperializmus csendőrszerepe mennyire korlátozott. Amikor a háborús szakadékok széléig is elmentek a washingtoni politikusok, elpusztítással fenyegetve a szocialista Kubát, a Szovjetunió és a szocialista tábor többi országa segítségével sikerrel hárította el ezt a fenyegetést.

Alig egy esztendeje Castro latin-amerikai körútja keltezt nagy visszhangot, majd egy másik földrész, Afrika fejete ki, hogy nagyra értékeli a kubai forradalom eredményeit. Ezt bizonyította Fidel Castrónak guineai, Sierra Leone-i és algériai meghívása és látogatása.

Az európai szocialista országokban tett nyári körútja sem csak nagy visszhangra talált a világhoz, hanem tovább erősítette Kubának a szocialista országokhoz, mindenekelőtt a Szovjetunióhoz fűződő barátságát; egész sor gazdasági, kulturális, műszaki egyezmény mélyítette el még jobban azt az együttműködést, amely Kuba és a szocialista országok közt kialakult.

A szocialista országok nemzetközi együttműködésében jelentős mérföldkővet jelentett az, hogy 1972 júniusában Kuba belépett a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsába. A KGST tevékenységében való részvétel hatékonyan segíti Kubát, hogy meghonosítsa és felhasználja a műszaki-tudományos forradalom legújabb vívmányait népgazdaságában.

Jólesően gondolunk vissza azokra a napokra, amikor személyesen is találkoztunk Fidel Castróval, s megismertethetjük vele országunkat, életünket és eredményeinket. A magyar és a kubai vezetők tanácskozásán bebizonyosodott, hogy álláspontunk azonos a szocializmus építésének, a nemzetközi helyzetnek megítélésében és az alapvető kérdésekben. Az ünnepnapon ezt az elvi alapon álló egységet méltán tekintjük különösen fontosnak együttműködésünkben. Egy fronton harcolunk, s a jövőben még inkább fogunk küzdeni népeink javára, a szocializmus és a béke nemzetközi ügyének hasznára.

Ebben a szellemben köszöntjük a baráti Kubát nemzeti ünnepe alkalmából.

Az SZKP Központi Bizottságának és a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának felhívása A VILÁG NÉPEIHEZ

Az alábbiakban közöljük A világ népeihez intézett felhívást, amelyet az SZKP KB, a Szovjetunió, valamint az Oroszországi Föderáció legfelsőbb tanácsai közös jubileumi ülésén fogadtak el:

Mi, a Szovjetunió több mint száz nemzetének és népcsoportjának képviselői, akik a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége megalakulásának ötvenedik évfordulójával kapcsolatban gyűltünk össze Moszkvában, a béke, a barátság és a testvériség üzenetével fordulunk a világ valamennyi népéhez.

A szovjetország dolgozói, miután megvívta a szocialista forradalmat, és megteremtették a munkás-paraszt hatalmat, a világon elsőnek kezdték meg annak a nagy célnak a valóra váltását, hogy a kizsákmányolástól mentes társadalom felépítése nevében egységbe forrasszák a hatalmas ország népeit, végtelenségig a nemzetek közötti ellenségeskedéseknek, s e népek közös életét a bizalom és a barátság alapjaira helyezve, megteremték a népek testvéri egységét.

Ösdiktől napjainkig húzódik az emberiség történelmének keresztül a törzsi, a faji és a nemzeti konfliktusok szakadatlan láncolata. Ezek a konfliktusok nemegyszer döntöttek a nyomorúság és szenvedések poklába országokat és népeket, vérbe borították egész kontinenseket. Évezredekben át a legnagyobb elmék fáradoztak azon, hogyan lehetne kiutat találni ebből a helyzetből, de a kizsákmányoló uralmánknak, ennek a nemzeti elnyomást szülő és támogató uralomnak áthatolhatatlan falába ütköztek.

Most az egész világ tanúsítja, hogy a kommunista párt által lelkesített és irányított szovjet emberek bátor elgondolásai valóra váltak. Megvalósult a nagyszerű elképzelés, a soknemzetiségű, új szocialista típusú állam — a barátság és a testvériség által egybeforrasztott szabad népek hatalmas, önkéntes szövetsége.

Az Október előtt ismert valamennyi soknemzetiségű állam történelme a nemzetiségi antagonizmusok szakadatlan kiéleződésének története. Merőben más a Szovjetunió fejlődése. Ez a fejlődés az ország gazdasági, politikai és szellemi alapjainak szilárdulása, ez a fejlődés az országot alkotó népek szüntelen tömörülése és egymáshoz való közeledése.

Nem valami csoda, nem a körülmények véletlen találkozásához hozható sikereket számunkra; sikerünk teljesen törvényszerű, a szovjet emberek a Nagy Októberi Forradalom győzelmére támaszkodtak. Lelekesítették őket azok a halhatatlan emlékek Lenin által kidolgozott szocialista elvek, amelyek szerint a népek egységes, soknemzetiségű családjában fejlődhetnek. A szovjet embereket a kommunista párt vezette és vezeti, amely a társadalomátalakítás valóban tudományos elméletének fegyverével rendelkezik, és amely megingathatatlan a munkásosztály, az egész dolgozó nép iránti hűségben.

A szocializmusért vívott történelmi csatában a munkásosztály köré tömörültek országok valamennyi nemzetének és nemzetiségének dolgozói. A szocializmus alapján a dolgozók közös erőfeszítésével sikerült gyökeresen kiirtani a nemzeti elnyomást, leküzdeni a nemzeteknek a gyarmati múltból származó elmaradottságát. Ha ma egész rendszer-

rünket és egész életmódunkat az internacionalizmus szelleme hatja át, ezt annak köszönhetjük, hogy országunkban régén és visszavonhatatlanul győzött a szocializmus, a népek barátságának lenini politikája.

A Szovjetunió felévszázados jubileumának napján forró hálánkat fejezzük ki a világ dolgozóinak, akik mindig szolidaritásuk voltak és maradtak a világ első, soknemzetiségű szocialista államával.

Hálával fordulunk mindenki felé, aki az „El a kezekkel Oroszországtól!” jelszavával harcolt az imperialista államok intervenciója ellen, aki velünk együtt küzdött a fasizmus ellen életre-halálra szóló párvialunkban, aki a Szovjetunió és más szocialista országok népeivel vállvetve a béke szilárdítására, az imperialista agresszorok bűnös elgondolásainak megghiúsítására törekszik.

Lenin és a kommunista párt, amikor létrehozta a Szovjetuniót, és gyakorlatilag lerakta az ország épületének alapkövét, nemcsak a mi országunk jövőjével törődött. Felmérte az egész emberiség sorsát, s meggyőződése volt, hogy az elnyomástól és kizsákmányolástól mentes, soknemzetiségű szocialista állam létrejövetelére utat nyit világszerte minden ember felszabadulásához.

Ha végigtekintünk az elmúlt ötven esztendőn, büszkének lehetünk arra, hogy a Szovjetunió ezekben az években változatlanul azoknak az oldalán állt, akik a népek szabadságáért és boldogságáért küzdenek, hogy a Szovjetunió minden lehető megtett és megteszi az igaz ügy győzelméért.

A mai korra a történelemben eddig még nem tapasztalt méretű társadalmi átalakulások jellemzők. A szocializmus, amely először a mi országunkban diadalmaskodott, győzelmet aratott egy sor európai, ázsiai és latin-amerikai országban, és létrejött a szocialista világrendszer. A szocialista közösség az egész világ haladásának hatalmas ereje.

A szocialista országok dolgozóinak példájától lelkesített és e dolgozók támogatását élvező nemzeti felszabadító mozgalmak hatalmas nyomására összeomlottak a gyarmatbirodalmak, és számos, korábban elnyomott nép indult el az önálló fejlődés útján.

Forrón üdvözljük a szocialista országok új társadalmat építő népeit.

Testvéri üdvözléssel fordulunk a tőkés országok munkásosztályához, dolgozóihoz, akik küzdenek, hogy megszabaduljanak a kizsákmányolástól, a politikai és a szellemi legigázástól.

Szolidaritásunkról biztosítjuk azokat a népeket, amelyek nemrég léptek a társadalmi haladás útjára, azokat, akik a neokolonizáltság és a belső reakciók ellen kemény küzdelemben, s szilárdan szuverenitását és függetlenségét.

Hatalmas tömegek kapcsolódtak be a nemzetközi politikába. Reális lehetőségek nyíltak meg előttük arra, hogy maguk döntsék sorsuk felett. A szocializmus eszméi, a népek szabadságának és egyenlőségének eszméi, a nemzeti függetlenség eszméi száz-

százmilliók tudatába hatoltak be. Napjainkban az emberiség roppant termelőkkel rendelkezik. A tudományos és a műszaki forradalom hallatlanul meggyorsítja a termelők fejlődését, tágítja az ismeretek horizontját.

A népek egyre türelmetlenebbül tapasztalják, hogy a modern világ számos, fontos problémájára nem találunk megoldást, a kapitalizmus születte szociális bajok nemcsak hogy nem szűnnek, hanem még növekednek. Mindmáig szerte a világon hatalmas területen uralkodik a holnapotól való félelem, a társadalmi igazságtalanság, a nemzeti és a faji elnyomás. Egy jelentéktelen kisebbség fényűzése párosul milliók nyomorával. A gyengétláplátság egész népek sorsa. Mindez a gyarmati rendszer és az imperialista elnyomás következménye.

Jóllehet az emberiség több, mint negyedszázada mentes a világháborútól, de önelégültségnek nincs helye. Folytatódik az Egyesült Államok szégyenteljes agressziója Vietnámban. Az amerikai imperializmus szándékosan halogatja a háború beszüntetéséről szóló megállapodás aláírását, felújította a VDK területének barbár bombázását. Ártatlan és békés lakosok ezrei pusztulnak.

Még mindig izraeli megszállók lába tapos arab földeket. Még gyarmati és fajüldöző rendszerek rúttják földünket. Mindez pedig a XX. század utolsó harmadában történik. A szovjet nép, a világ valamennyi békeszerető népéhez hasonlóan, erősen tiltakozik az amerikai imperializmus vietnami földön elkövetett bűncselekményei ellen.

Ismételten változatlan szolidaritásunkról és határozott támogatásunkról biztosítjuk a hős vietnami népet, valamint Laosz és Kambodzsa népet, s szilárd meggyőződésünket fejezzük ki, hogy igaz ügyük győzelmére jut!

Kijelentjük, hogy határozottan támogatjuk az Arab-Keleten az imperialista agresszió ellen küzdő harcosokat, azokat a népeket, amelyek a gyarmati uralom ellen harcolnak.

A népeknek sokmilliárdos adót kell fizetniük a militarizmusnak. Ezt a pénzt, amelyre olyan nagy szükség lenne békés, építő célokra, a dolgozók életszínvonalának emelésére, annak a hadigépezetnek a kihasználására és modernizálására feccsérlik, amely az imperializmus kezében továbbra is a béke komoly veszélyeztetője.

Az emberiség szempontjából mind nagyobb jelentőséget ölt az a harc, amely a természet viszonyok fokozódó rosszabbodásával, a levegő, a tengerek és a folyók elmergőzödésével, a városok elszennyeződésével kapcsolatos veszély ellen folyik.

Mi, a szovjet nép képviselői, azzal a felhívással fordulunk a világ népeihez, minden emberhez — nemzetiségi, vallási és faji hovatartozásra való tekintet nélkül —, hogy egyesítsék erejüket e megérett problémák megoldása érdekében.

Fegyverek és más tömegpusztító eszközök végtelenséget kímoldó ENSZ-határozatok.

Felhívjuk a népeket, egyesítsék és aktivizálják erőfeszítéseiket a szocializmus pozícióinak további szilárdítása, a gyarmati bilincsektől megszabadult országok függetlenségének erősítése és annak érdekében, hogy teljesen szűnjék meg a gyarmati elnyomás.

Felhívjuk a népeket, egyesítsék és aktivizálják erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy megújítsák az éhezést, a nyomor, a társadalmi igazságtalanság, a nemzeti elnyomás és egyenlőtlenség.

Felhívjuk a népeket, egyesítsék és aktivizálják erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy a reakciós ideológiától, a fajgyűlölet, a sovinizmus és a fasizmus mérgétől megvédhessék az emberiség kulturális és erkölcsi értékeit.

Felhívjuk a népeket, egyesítsék és aktivizálják erőfeszítéseiket a természeti környezet megvédése és helyreállítása érdekében.

A szovjet nép nevében és az egész emberiség színe előtt ünnepélyesen kijelentjük, hogy országunk a jövőben is megingathatatlanul hű marad a népek barátságára, a szabadságra és a szocializmusra nemes eszményképeire. Az SZKP XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogram alapján fáradozatlanul harcolunk tovább a szocialista közösség szilárdításáért, a nemzetközi feszültség további enyhüléséért és a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett éléséért, a népek közötti kölcsönös megbecsüléséért és barátságáért, a dolgozó emberek jobb életéért és az egész emberiség társadalmi haladásáért.

Diadalmaskodjék földünkön a tartós béke, a népek szabadsága és nemzeti függetlensége! Vegyen részt mindenki e nemes és humanus célokért folytatott harcban! Járuljon hozzá mindenki az emberiség dédelgetett vágya megvalósításához, ahhoz, hogy békében, a szabadság és a társadalmi haladás körülményei között élhessen!

Közös konzultatív bizottságot alakítanak

Lezárult a SALT-tárgyalások jelenlegi szakasza

Lezárult a genfi SALT-tárgyalások mostani szakasza. A szovjet és az amerikai delegációk megegyeztek abban, hogy a tárgyalásokat február 27-én folytatják Genfben. A mostani tárgyalásokon memorandumot írtak alá, amely szerint közös konzultatív bizottságot alakítanak a Szovjetunió és az Egyesült Államok által 1971. szeptember 30-án és 1972. május 26-án aláírt egyezmények rendelkezéseinek megvalósítására.

Ez a konzultatív bizottság évente legalább kétszer tart ülést Genfben, vagy más helyen. Segíti majd az 1972. május 26-án a rakétaelhárító rakétarendszerek korlátozásáról aláírt szerződés és a hadászati támadó rakétafegyverek korlátozását szolgáló egyes intézkedésekről aláírt ideiglenes megállapodás, valamint a két nagyhatalom közötti nuk-

leáris háború kirobbanásának megakadályozását előirányozó 1971. szeptemberi megállapodás megvalósítását. A közös konzultatív bizottság működését a rakétaelhárító rakétarendszerek korlátozásáról szóló szerződés 13. cikkelyének szellemében fogja végezni.

A most véget ért tanácskozáson — hangoztatja a Moszkvában kiadott közlemény — a delegátusok foglalkoztak az azoknak a kérdéseknek a tanulmányozásával, amelyek kapcsolatosak a hadászati támadó fegyver-rendszerek eddigig hatékonyabb „befagyasztását” célul tűző egyezményen. Egyetértés jött létre azokról a kérdésekről, amelyekről a Szovjetunió és az Egyesült Államok delegátusai majd a további megbeszéléseken tanácskoznak.

A kormányzatot tett az indiai kormány. India hanoi nagykövetségét is találat érte.

Az Új-Kína hírügynökség a kínai kormány felhatalmazására, nyilatkozatban ítélt el az amerikai repülőgépeknek a haiphongi kikötőben horgonyzó kínai kereskedelmi hajó elleni támadását.

Hasonlóképpen kormányzatban tiltakozott az Egyesült Államoknál az amerikai légi terror ellen Chile.

A VDK kormányának nyilatkozata Tiltakozási hullám az egész világon

Hanoiban közzétették a VDK kormányának nyilatkozatát, amely követeli, hogy az Egyesült Államok vessen véget a vietnami agresszív háborúnak. A nyilatkozat megállapítja: „Az Egyesült Államok akkor tejesztette ki rendkívül súlyos mértékben háborúját a VDK ellen, amikor a tárgyalásokon alaptalan követelésekkel állt elő a már október 20-án egyeztetett megállapodás tartalmának megváltoztatására.

Az Egyesült Államok kormánya visszaiépett a saját maga által vállalt kötelezettségektől és hazug módon azzal vádolja a VDK-t, hogy ő támasztott akadályokat. Ez egyszerűen manőver, amelynek célja ürügyet teremteni a háború kiterjesztésére” — állapítja meg a kormánynyilatkozat, majd hangoztatja: „A vietnami nép hön öhajítja a békét, de csak egy olyan békét, amely az igazi függetlenséget és szabadságot jelenti. Jóakarattal tölt el bennünket, de van elég erőnk és elszántságunk ahhoz, hogy megvédelmezzük érinthetetlen nemzeti jogainkat”.

A kormánynyilatkozat ezután felhívással fordul a szocialista országokhoz, a világ békeszerető országaihoz, tiltakozzanak az Egyesült Államok

akciói ellen, és követelték, hogy Washington haladéktalanul írja alá a háború megszüntetéséről és a vietnami béke helyreállításáról szóló megállapodást.

Világszerte óriási felháborodással telik el a VDK ellen minden eddiginél barbárbab amerikai légitámadásokkal.

Waldheim ENSZ-főtáitkár — mint a világszervezet szövegje között — a vietnami konfliktus eszkalációjával kapcsolatban érintkezésben áll Hanoival, és sorozatos konzultációkat folytat a nagyhatalmak delegátusaival.

Párizsban több tízezer ember tüntetett az amerikai agresszió ellen, és követelték, hogy az Egyesült Államok írja alá a már előkészített egyezményt.

Olaszország több nagy városában, így Firenzében, Torinóban és Milánóban hatalmas méretű szolidaritási tüntésekre került sor. Az olasz közvélemény és a baloldali pártok nyomásának tulajdonítható Pedini olasz külügyminiszter-helyettes kijelentése, amelyben bírálta az Egyesült Államok politikáját. — Az olasz kormány nem követi azt a kegyetlen háborús logikát, amely az Egyesült Államok részéről Vietnámban megnyilvánul — mondotta.

Angliában a békeszervezetek tiltakozó petíciókat juttattak el az amerikai nagykövetséghez. Polgármesterek, városi tanácsnokok csatlakoztak a vietnami háború megszüntetését követelő kampányhoz; neves színművészek álltak tiltakozó órséget a londoni amerikai nagykövetség előtt.

Egyiptom hivatalosan tiltakozott az Egyesült Államoknál amiatt, hogy bombatalálatok érték Egyiptom hanoi nagykövetségét. Kairó együtal elítélte a VDK elleni totális amerikai légitámadásokat.

Hasonló nyilatkozatot tett az indiai kormány. India hanoi nagykövetségét is találat érte. Az Új-Kína hírügynökség a kínai kormány felhatalmazására, nyilatkozatban ítélt el az amerikai repülőgépeknek a haiphongi kikötőben horgonyzó kínai kereskedelmi hajó elleni támadását.

A Magyar Népköztársaság kormányának nyilatkozata a VDK elleni terrorbombázásról

A Magyar Népköztársaság köztársasági elnöke és népe mélyes felelősséggel értesült az Egyesült Államok újabb agresszív lépéséről, arról a megdöbbentő tényről, hogy ismét felújította a Vietnami Demokratikus Köztársaság egész területének bombázását. Nixon elnök utasítására feloldották az október végén — az amerikai elnökválasztásokat megelőzően — elrendelt korlátozásokat, s az amerikai harci repülőgépek ismét folyamatosan támadják a lakott településeket, mérhetetlen károkat és szenvedést zúdítanak Vietnamban oly sokat szenvedett népre.

A vietnami nép szenvedéseinek fokozásával az amerikai agresszorok megpróbálnak nyomást gyakorolni a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányára, hogy kikényszerítsék a már korábban elfogadott októberi kilencpontos megállapodás alapvető módosítását.

Néhány héttel ezelőtt a VDK kormányának nyilatkozata alapján feltámadt annak reménye, hogy végre elhallgatnak a fegyverek Vietnami földjén, és elhárul a békes rendezés akadályai. Az Egyesült Államok elnökének a VDK miniszterelnökéhez intézett üzenetében egyszer már teljesnek és véglegesnek ismertette a vietnami és az amerikai fél között létrejött megállapodás szövegét a háború befejezéséről és a béke helyreállításáról. Ez bizakodással töltötte el a világ népeit.

A Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Dél-vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának képviselői a párizsi tárgyalásokon türelmes és következetes magatartásukkal tanúbizonyságot adtak, hogy minden megtesznek a vietnami kérdés tárgyalás útján történő megoldása érdekében. Javaslatuk lehetővé tették a kiutat az Amerikai Egyesült Államok kormányának számára a kilátástalan helyzetből.

A magyar kormány ez év október 28-án közzétett nyilatkozatában felhívta az Amerikai Egyesült Államok kormányát, hogy idővesztés nélkül írja alá és hajtsa végre a tárgyalások nyomán létrejött megállapodást. Kifejezés-

re juttatta azt a reményét, hogy az amerikai kormány az aláírás halogatásával nem okoz majd csalódást a világ békeszerető népeinek.

A legutóbbi napok eseményei azonban azt bizonyítják, hogy az Egyesült Államok köztársasági elnöke a vállalt kötelezettségeket, a megállapodás aláírását, és ezzel ismétlen leleplezte az imperialista agresszorok békeszólalok közé rejtett valódi szándékait. A legrettenetesebb eszközökkel akarják rákényszeríteni Vietnami hősinek népére a maguk akaratát. A magyar nép meggyőződéssel vallja, hogy ez a törekvésük sem jár sikerrel, a vietnami nép küzdelme győzelemmel fejlődik be.

A Magyar Népköztársaság köztársasági elnöke ismétlen kifejezésre juttatja, hogy mint eddig, a jövőben is minden lehetőséget meg fog használni a Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Dél-vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának és a vietnami nép erőfeszítéseinek függetlenségének, nemzetiségének biztosításáért. Továbbra is következetesen támogatja a VDK-nak és a DIFK-nek a párizsi tárgyalásokon képviselt konstruktív álláspontját.

A Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen felújított kalóztámadások fokozását, a háború rendkívül súlyos eszkalációját a világ béke- és igazságszerető népei mélyesen elítélik. Ebben az őszinte felháborodásban teljesen osztozik a magyar nép is. A Magyar Népköztársaság köztársasági elnöke a békeért felelősséget érző minden néppel és kormánnyal együtt követeli az amerikai terrorbombázások azonnali megszüntetését, az agresszió haladéktalan befejezését. A Magyar Népköztársaság köztársasági elnöke a világ békeszerető erőit és az amerikai haladó közvéleményt is, tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy az amerikai kormány haladéktalanul közzétesse meg a VDK elleni kalóztámadásait, továbbá késsedelem nélkül írja alá a létrejött megállapodásokat, és tartsa meg vállalt kötelezettségeit; mert csak ez biztosíthatja a vietnami háború megszüntetésének és a délkelet-ázsiai béke helyreállításának egyedüli útját.

További országok javasolnak tárgyalásokat az NDK-nak a diplomáciai kapcsolatok felvételéről

A két német állam közötti alapszerződés aláírása után újabb országok jelentették be a diplomáciai kapcsolatok felvételét az NDK-val, mások pedig javasolták az NDK kormányának a tárgyalások megkezdését.

Maurice Schumann francia külügyminiszter közleményt juttatott el Otto Winzerhez, az NDK külügyminiszteréhez, amelyben javasolja kollégájának, kezdjen tárgyalásokat a két ország diplomáciai kapcsolatainak felvételére. A francia kormány ezzel a lépéssel eleget kíván tenni annak az egy hónappal ezelőtti hivatalos nyilatkozatának, amely szerint a két német állam egyezményét követően Franciaország nem marad utolsónak, hogy e tényből levonja a megfelelő következtetéseket, és rendezze kétoldalú kapcsolatait az NDK-val.

Az angol külügyminisztérium táviratban javasolta az NDK külügyminisztériumának, hogy kezdjen tárgyalásokat a két ország diplomáciai kapcsolatainak felvételéről.

Az amerikai külügyminisztérium közölte, hogy megfelelő időben megvitatta az NDK-val való diplomáciai kapcsolat felvételének lehetőségét.

Az olasz külügyminisztériumból származó értesülés szerint Olaszország is tárgyalni készül a Német Demokratikus Köztársasággal a diplomáciai kapcsolatok felvételéről.

Einar Augustsson izlandi külügyminiszter Otto Winzerhez intézett táviratában javasolta, hogy a két ország kezdjen tárgyalásokat a diplomáciai kapcsolatok felvételéről.

Dagfinn Vaarvik norvég külügyminiszter táviratban kérte fel az NDK kormányát, hogy kezdjen tárgyalásokat a két ország diplomáciai kapcsolatainak felvételéről.

Andersen dán külügyminiszter táviratban intézett Winzerhez, az NDK külügyminiszteréhez, és javasolta: a hónap elején a két ország kezdjen tárgyalásokat a diplomáciai kapcsolatok felvételéről.

Berlinben közleményt hoztak nyilvánosságra, amely szerint az NDK és Ausztria december 22-i hatállyal felvette a diplomáciai kapcsolatokat.

A Jemeni Arab Köztársaság fővárosában, Sanaában a jemeni külügyminiszter és az NDK főkonzula közleményt írt alá arról, hogy a két ország azonnali hatállyal nagy-követi szinten diplomáciai kapcsolatokat létesít.

A Japán KP az új Tanaka-kormányról

Japán politikai körökben sok vélemény látott napvilágot a megalakult új Tanaka-kormány összetételéről, várható politikai irányvonaláról.

Általános vélemény, miszerint a parlamentben abszolút többségű konzervatív Liberális Demokrata Párt új köztársasági elnöke nem valamifajta egyeztető, hanem inkább „frakciókormány” nevezetű. Az új 20 tagú kabinetben 12 olyan politikus foglal helyet, aki miniszterként szolgált az előző Sato-kormányban. A külügyminiszteri tárcát ismét Ohira, a külkereskedelmi és iparügyi posztot pedig Nakasone kapta. A kabinetben helyet foglal még miniszterelnök-helyettesként Mikki Takeo, a közigazgatási

hivatal vezetőjeként pedig Fukuda, aki még Szato kormányában külügyminiszter volt. Ezzel Tanaka — a párt mögött álló nagytöke kívánságának megfelelően — olyan kormányt alakított, amelyben az LDP összes nagy frakcióinak vezetője helyet kapott.

A Japán Kommunista Párt nyilatkozatában hangoztatta, hogy Tanaka „egységkormány” mindennél meggyőzőbb mutatója, mennyire megrettent a Liberális Demokrata Párt a december 10-i parlamenti választásokon tapasztalt kommunista előretöréstől. Az új kormány többsége olyan emberekből tevődik össze, akik hívei a japán-amerikai katonai együttműködésnek, az ország militarizálásának.

Nyugtalanág az Egyesült Államok közvéleményében a bombázások diplomáciai következményei miatt

Az amerikai fővárosban gyorsan növekszik az aggodalom a bombázások súlyos diplomáciai és belső következményei miatt. Leonyid Brezsnyevnek a Szovjetunió fennállása 50. évfordulója alkalmából elmondott beszédét úgy értékelik, mint „nagy erejű, komoly figyelmeztetést”, amely rámutat arra, hogy az Egyesült Államok nem fejlesztheti kapcsolatait a Szovjetunióval, miközben eszkalálja a vietnami „legpiszkosabb háborút”; az amerikai rádió- és tv-állomások első kommentárjai egyben hangozva ezt emelik ki a szovjet vezető beszédéből. A Szovjetunióval és más szocialista országokkal való kapcsolatok normalizálása Nixon választási mérlegének legfontosabb részét képezi, és a Szovjetunió — hangsúlyozzák a kommentátorok — most félreértelmenntette: hibásan értékeli a helyzetet azok, akik szerint a kapcsolatok fejlődése vagy a fejlődés üteme „automatikus”, külső tényezőktől független; Brezsnyev beszéde után lehetetlenné vált ennek az illúzióknak fenntartására. (Az illúzió fenntartása eddig sem volt könnyű: a nagy magasságban repülő B-52-es óriás bombázókat szovjet rakéták segítségével tette ártalmatlanná a VDK légvédelme.)

Más diplomáciai következmények is jelentkeznek Washingtonban: most tanulmányozzák azokat az adatokat, amelyek szerint az amerikai

bombatámadások megrongálták Kuba, Egyiptom és más országok hanoi nagykövetségét. (Amerikai szakértők szerint a B-52-es óriás bombázók a főváros elleni tömeges alkalmazásából szinte egyenesen következik Hanoi diplomáciai negyedének bombázása és az a rengeteg veszteség, amelyet a támadások a polgári lakosságnak okoznak: a B-52-es óriás bombázók rendeltetése ugyanis a szőnyegbombázás, nagy magasságból, célzás nélkül bocsátják le pusztító terüket. A CBS kommentátora szerint a B-52-esek ilyen módon való tömeges bevetése azt igazolja, hogy az Egyesült Államok a légi háború történetének legtömegesebb terrorbombázásait folytatta.) A további diplomáciai következmények nem korlátozódnak a hanoi diplomáciai negyed bombázásának közvetlen hatásaira. A külügyminisztérium elismeri, hogy az Egyesült Államok európai NATO-szövetségeseinek nagyobb része elhatárolta magát az amerikai lépéstől, s ez új helyzetet teremt az amerikai diplomácia tervezett „európai nyitásával” kapcsolatban.

Az amerikai hadifogolycsaládok szövetsége tiltakozott, és mélyes csatlósásként adott kifejezést: ha az amerikai légierő veszteségei ilyen ütemben folytatódnak, néhány hónap alatt megkétszereződhet az amerikai hadifoglyok száma, és a „hadifoglykérdés” bumerángxént üthet vissza a kormányra.

Szíriai területet támadott az izraeli légierő

Az izraeli légierő súlyos támadást hajtott végre dél-szíriai területek ellen. Kairóban a Nemzetbiztonsági Tanács Egyiptom kül- és belpolitikai problémáiról tárgyalt. Izraeli bejelentés szerint Golda Meir kormányfő januárban Párizsba látogat. Az izraeli légierő tűz alá vette a szíriai hadsereg két állását a Golan-fennsíkon húzódó tűzszüneti vonal mentén, valamint Dél-Szíriában egy palesztin gerillatámaszpont bombázott. A Tel Aviv-i főparancsnokság a bombázást egy partizántámadással indokolta, amelynek színhelye a megszállt Golan-magaslat volt.

Meir miniszterelnök januárban Párizsba utazik, ahol részt vesz a Szocialista Internacionálé soron következő ülésén.

A Le Monde francia polgári lap vezércikkben foglalkozik az izraeli kormányfő tervezett párizsi útjával. A lap jól értesült forrásokra hivatkozva megállapítja: a francia hatóságok közölték, hogy magas rangú vezető személyiségek nem kívánnak tárgyalni az izraeli miniszterelnökkel. Az izraeli nagykövetség már korábban figyelmeztette a kormányfőt, hogy minden erre irányuló kísérlet a közelgő francia választásokba való beavatkozásnak lehet tekinteni.

Meghalt Truman, volt amerikai elnök

88 éves korában meghalt Harry S. Truman volt amerikai elnök.

Truman nevéhez az Egyesült Államok agresszív, hidegháborús politikájának számos eseménye fűződik. 1945-től 1953-ig tartó elnöklése idején Truman parancsára vetették be a világtörténelem eddig legkegyetlenebb fegyverét, az atombombát, Hiroshima és Nagaszaki lakosai ekkor ismerték meg az atomhalál borzalmát.

A damaszkuszi rádió közölte: három polgári személy életét vesztette, két katona pedig megsebesült az izraeli légitámadás következtében.

Szadat államfő elnökletével négy és fél óráig ülést tartott az egyiptomi Nemzetbiztonsági Tanács azzal a céllal, hogy meghatározza a következő hónapok politikai stratégiáját, és intézkedéseket tegyen az ország belső és külső biztonságának megszilárdítására. A Nemzetbiztonsági Tanács kidolgozta politikai irányvonalát az elnök ismerteti, amikor beszédet mond a parlamentben.

Az izraeli kabinet ülése után bejelentették: Golda

Szíria csatlakozni kíván Egyiptom és Líbia uniójához

Dr. Khairi El-Soghier, a harmas arab államszövetség parlamentjének elnöke egy luxori nagygyűlésen kijelentette, hogy Szíria rövidesen csatlakozik Egyiptom és Líbia teljes uniójához. A szövetségi parlament elnöke hangoztatta, hogy az Arab Köztársaságok Szövetsége rövidesen egy államalakul át, ami szükség szerűen maga után vonja a konföderációs intézmények átszervezését.

India és Pakisztán megkezdte csapatainak kölcsönös visszavonását

India és Pakisztán megkezdte a múlt év decemberi háború során kölcsönösen elfoglalt területeken állomásozó csapatai visszavonását, de az erre vonatkozó rendelkezések egyelőre csak bizonyos körzetek terjed ki — közölte az indiai külügyminisztérium szóvivője.

Mint a csapatkivonások hírével kapcsolatban az AP amerikai hírügynökség megállapítja, a két ország határára jelenleg öt szektorban összesen mintegy 13 310 négyzetkilométernyi területet az indiai, 178,7 négyzetkilométernyi területet pedig a pakisztáni hadsereg tart ellenőrzése alatt. A külügyminisztériumi szóvivő egyébként nem részletezte a csapatkivonás mértékét.

Aláírás Berlinben

AMIKOR BERLINBEN Kohl és Bahr államtitkár aláírta a két német állam alapszerződését, államjogi szempontból tekintve azt történt, hogy az NDK és az NSZK kapcsolatait rendező okmány végleges jóváhagyásának egy közbeeső, de fontos szakasza lezárult. A további folyamatban a minisztertanácsi jóváhagyások, illetve a parlamenti ratifikációs eljárások következnek, s az okmányok kicserélése után életbe lép — hivatalos nevén — a szerződés a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság közti kapcsolatok alapjáról. Az eljárás pontosan megfelelő azoknak a nemzetközi szokásoknak, amelyeket két szuverén, egyenjogú ország a normális államközi kapcsolatok megteremtésében bevált gyakorlat szerint követ. Megfelel továbbá annak a menetrendnek is, amelyet az alapszerződés november 8-i aláírásakor a két állam tervezett. Kontinensünk megoldásra váró problémái közül az egyik legnehezebb és legsürgetőbb tehát ismét közelebb került a végleges megoldáshoz.

A realpolitika újabb győzelme ez a visszahúzó erőket fölött, s jelentőségét valójában akkor lehet felmérni, ha vis-

nek útjából, s így kerülhetett sor az aláírásra.

Az alapszerződés az ésszerű kompromisszumok eredménye. Ezek a kompromisszumok abból a szükségszerűségből fakadnak, hogy a két német állam különböző társadalmi rendszerhez, politikai, katonai és gazdasági szövetségekhez tartozik. A megállapodást nem akadályozhatta meg, hogy eltérő felfogást vallanak politikai és ideológiai kérdésekben, így például — amire az alapszerződés is utal — a német nemzet értelmezésében. Szemben a bonni „egy német nemzet” felfogással az NDK-ban az a meggyőződés alakult ki, hogy a szocializmust építő munkás-paraszt hatalmon nyugvó NDK lakossága és a kapitalista nyugatnémet állam semmiképpen sem tekinthető egy nemzetnek.

A két német állam viszonyát a nemzetközi jog alapján szabályozó szerződés főbb tételei — egymás függetlenségének, szuverenitásának, határainak tiszteletben tartása, a jószomszédi kapcsolatok ápolása, az erőszakról és a fenyegetésről való lemondás, a képviselői jog rendezése, a hozzájárulás a nemzetközi kérdések jóakarattal rendezéséhez — mind olyan alapelvek, amelyek nemcsak a két német állam kapcsolatainak rendezésével, hanem kontinentális méretekben is a nemzetközi politika napirendjén szerepelnek. Helsinkiben, az európai biztonsági és együttműködési konferenciát előkészítő sokoldalú tanácskozáson valamennyi résztvevő megállapí-

totta: a tanácskozás sikerét szolgálja, hogy a két német állam képviselője a többivel és egymással is egyenrangú félként ül ugyanannál a tárgyalóasztalnál. Így kell lennie valamennyi nemzetközi szervezetben is, és nem lehet messze az idő, amikor a két német állam viselni fogja azokat a jogokat és felelősséget, amely az ENSZ-tagsággal jár.

A KÉT NÉMET ÁLLAM viszonyának folyamatos rendezése más tekintetben is kedvező nemzetközi fogadtatásra talált. Csak egy gyakorlati példát említnék: az államok egész sora, amely eddig habozott diplomáciai kapcsolatokat létesíteni az NDK-val, most további latolgatás nélkül feladja várakozási álláspontját, és nagykövetet küld Berlinbe.

Az alapszerződés aláírása jó szolgálatot tesz Európa jövőjének. Az elismerés hangján kell szólni a Német Szövetségi Köztársaság kormányának mostani lépéséről, amely a realitások felismeréséről tanúskodik. S egyúttal a legőszintébb jókívánságainkat fejezzük ki a Német Demokratikus Köztársaság népének és vezetőinek hazájuk új nemzetközi sikere alkalmával. Legnagyobb örömünkre szolgál, hogy a testvéri NDK mind gyorsuló ütemben foglalja el méltó helyét kontinensünkön és az egész világon, s tölt be fontos szerepet a nemzetközi életben, amelyre a szocializmus építésében elért nagyszerű eredményei feljogosítják.

Államjogi 1x1

Az állampolgár kötelességei és jogai

Alaptörvényünk tíz fejezete közül az egyik az állampolgárok alapvető kötelességeit és jogait szabályozza. Az a tény, hogy az állampolgárok önálló fejezetet „kaptak” az alkotmányban, beszédes bizonyítéka annak, hogy államunk milyen fontosnak tartja az egyén, az állampolgár jogi helyzetét.

Az egyén jogi helyzetét olyasformán képzelhetjük el, mint egy pénzügyi kimutatást. Az egyik oldalán könyveljük el a „tartozásokat”, vagyis azokat a kötelességeket, amelyeket az állampolgár a közösséggel szemben teljesíteni tartozik. A másik oldalán a „követeléseket” tartjuk számon, vagyis a jogokat. Kicsit sántít azonban ez a hasonlat. Ugyanis itt a „követel” oldalon minden egyes tételnek megvan a maga párja a „tartozik” oldalon. Az alkotmány pl. kimondja, hogy polgárait megilleti a pihenéshez való jog. Ugyanakkor „tartozik” oldalon ezt olvassuk: Minden munkaképes állampolgár joga és kötelessége, hogy képességei szerint dolgozzék. Az az állampolgár pihen tehát „jogszerűen”, aki munkakötelességeinek eleget tett. Aki munka nélkül „pihen”: az henyél, s összeütközésbe kerülhet a törvényvel. Vonjuk le tehát a következtetést: az állampolgári jogok és kötelességek között a legszorosabb kölcsönhatás, összefüggés van.

Az állampolgár kötelességei

A munkakötelességet már említettük. Ez természetesen a munkaképes korú és állapotú lakosságra vonatkozik. Az állampolgárok alkotmányos kötelessége az is, hogy a nép vagyonát védjék, a társadalmi tulajdont szilárdítsák, fokozzák az ország természeti és kulturális értékeit, s erősítsék a társadalom rendjét. A haza védelme is kötelessége a Magyar Népköztársaság minden állampolgárának.

Az alkotmány természetesen nem részletezi azokat a módokat, ahogyan az állampolgárok fenti kötelességeiket teljesíthetik. Az alkotmánynál alacsonyabb rangú jogforrások azonban felelet adnak arra, hogyan teljesíthetik az állampolgárok alkotmányos kötelességeiket.

A társadalom munkájában az egyén rendszerint úgy vesz részt, hogy munkaviszonyt létesít. A munkaviszonnyal egyenértékű a szövetségi tagsági viszony. A munkaerő munkaviszonyon és szövetségi tagsági viszonyon kívül is hasznosítható. Ilyenkor megbízási vagy vállalkozási jogviszony jön létre. (Pl. alkalmi munka esetén.) Szabadságvesztésből szabadulási számára munkaerő hasznosításának ezeket az utóbb említett formákat nem tanácsolom, mert rendszerint nélkülözök a kollektívát, a munkahelyi társas kapcsolatokat, a közösség jellemformáló lehetőségeit.

Az állampolgári kötelességek további fajtái gazdasági természetűek. Nem állíthatjuk, hogy az egyén már akkor eleget tett alkotmányos kötelességének, ha tartozdik a köztalajhoz, ha munkahelyéről semmit el nem lop, ha kárt nem okoz. Alaptörvényünk többet kíván ennél: a haza gazdasági értékeinek tevékeny, odaadó munkával való gyarapítását. Emeljük ki néhány olyan esetet, amellyel mindenki számára nyilvánvaló, hogy az állampolgári tevékenység nyomán országunk gazdasági értékei gyarapodnak. Ilyen eset, ha valaki vagy találmányt hoz létre, vagy bekapcsolódik a szocialista brigádmozgalomba, részt vesz a munkaversenyben, a társadalmi munká-

ban, szakmai tapasztalatait megosztja társaival.

Időszerű követelményt fogalmaz meg az alkotmány, amikor kimondja, hogy az ország természeti és kulturális értékeinek erősítése is állampolgári kötelesség. Köztudomású, hogy a rohamos iparosodás, amelyhez néha korszerűtlen technika járul, mennyire megnövelte a fák, a rétek, általában a természet szépségeinek értékét. Ezek oltalmazása egyike állampolgári kötelességeinknek. Csak az, aki óvja, kiméli az erdőt, a közterek virágait, tisztán tartja háza táját, vigyáz a levegő és a víz tisztaságára: csak az ilyen állampolgár hajtja végre az alkotmány ide vonatkozó rendelkezését. Alkotmányos kötelesség a művelődési értékek oltalmazása és a műveltség gyarapítása is. Ez utóbbi azok közé az állampolgári kötelességek közé tartozik, amelynek a bv. intézetben is eleget lehet tenni.

Huszonhét éve nálunk elcsitultak a fegyverek, nem hullottak bombazápor. Nem mondható el ez azonban a föld minden országáról. Amíg nincs teljes béke a világon, népünk és hazánk földjének fegyveres védelmére szakadatlanul szükség van. Ezt a célt szolgálja az általános honvédelmi kötelesség. Bizonyos fokig összefügg ezzel a társadalmi rend erősítésének kötelessége. Arról van szó, hogy az alkotmány elvárja az állampolgároktól, hogy szóval és tettel is támogassák, erősítsék, védelmezzék az állam politikai alapjait, mint pl. a munkaszabály hatalmát, a társadalmi tulajdont, a szövetségi mozgalmat.

Az állampolgár jogai

Nézzük meg a következő tételt: az állampolgárok egyenlők, de nem egyformák. Az állampolgárok egyenlősége jogi, vagyis az állam által teremtett egyenlőség. Az egyformaság hiányát a társadalmi viszonyok, a munkamegosztás, a tulajdonságok eltérései stb. hozzák létre. A jog ezekkel a különbözőségekkal szemben ésszerűen hajlékony. Kézenfekvő, hogy egy csecsemő és egy vállalati tőzsgárdát jogállása nem lehet egészen azonos. A jogegyenlőség azt jelenti, hogy az embereknek egymáshoz hasonló csoportjai egyenlő jogokat élveznek, így azt is jelenti, hogy azonos teljesítmény esetén az emberek azonos jogi védettségben, előnyökben részesülnek. Abból a tényből pl., hogy valaki embernek születik, teljesen azonos emberi jogok következnek. Ilyen emberi jog az élethez, egészséghez, testi épséghez, becsültséghez, jó hírnévhez, az anyanyelv használatához való jog, a személyi szabadság és sérthetlenség. A művelődés joga, a lelkiismereti szabadság is általánosan „kijár” a szocialista állam polgárának.

Az emberi életkor előrehaladásával bővül az állampolgári jogok köre. A munkához való jog a munkaképesség elnyerésével nyílik meg, a végzett munka alapján pedig megfelelő díjazásra, illetőleg pihenésre tarthat igényt a dolgozó. A dolgozók sajátos csoportjai: a tudósok és művészek számára az alkotmány az alkotó tevékenység szabadságát biztosítja. Az alkotmány a szocializmus, a nép érdekeinek megfelelően biztosítja a szólásszabadságot, a sajtószabadságot és a gyülekezési szabadságot. Az alkotmány az egyesülési jogot is az állampolgári jogok közé sorolja. Minden állampolgárt felhatalmaz, hogy az állami és társadalmi szervezeteknek közérdeklő javaslatokat tehesen. Általános állampolgári jog az is, amelynek alapján bárki részt vehet a közügyek intézésében.

Alaptörvényünk a nők és a nemzetiségek egyenjogúságát nemcsak kinyilvánítja, hanem rögzíti biztosítékait is. A nők egyenjogúságát a munkalehetőségek és munkafeltételek megfelelő módon való biztosítása, a terhesség és szülés esetére fizetett szabadság, az anyaság és a gyermek fokozott törvényes védelme, továbbá az anya- és gyermekvédelmi intézmények rendszeres szolgálatát a nemzetiségek használhatják anyanyelvüket, e nyelven tanulhatnak, s megőrizhetik, ápolhatják saját kultúrájukat.

Az elítéltek helyzete

A szabadságvesztés végrehajtása nem csekély mértékben érinti az állampolgár jogállását. Az ilyen állampolgár elveszti személyes szabadságát. Nem gyakorolhat választójogot, vagyis sem szavazásra, sem tanácsnoki tisztségre, illetve országgyűlési képviselői megbízásra nem jogosult. Nem vehet részt a közügyek intézésében.

A szabadságvesztés mellett az állampolgári jogoknak további olyan korlátozása, amely bírói ítéletben mondható ki: a közügyektől való eltiltás. Az ítéletben megszabott időtartam lejártáig a közügyektől eltiltott személy — egyéb hátrányok mellett — nem viselhet közhivatalt, nincs választó joga, és a hadseregben nem érhet el rendfokozatot. A szabadságvesztés végrehajtása alatt minden elítelt olyan helyzetben van, mint akit a bíróság a közügyektől eltiltott. Akivel szemben a bíróság ezt a joghátrányt külön kiírta, az ítéletben rögzített időtartam a szabadulással kezdődik. A közügyektől való eltiltás jogkövetkezményei azonban az ítélet jogerőre emelkedésével beállnak. (Pl. az ilyen elítelt elveszti szakszervezeti tisztségét, katonai rendfokozatát stb.)

A fogva tartott állampolgárok esetében — bár közügyeket nem intézhetnek — a közösségi élet elemei a büntetés-végrehajtási intézetben sem hiányoznak. (Pl. az elítéltek öntevékeny szervezeteinek formájában.)

Van bizonyos hasonlóság a munkához való jog, illetve munkakötelesség gyakorlása és az elítéltek munkáltatása között: mindkét esetben társadalmilag hasznos termelő tevékenységről van szó. A két között mégis a különbség az alapvető: a szabad állampolgár megállapodik, szerződik a munkára, az elítelt pedig köteles elvégezni a részére kijelölt munkát.

Vannak olyan állampolgári jogok, amelyeket a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása nem érint. A művelődéshez való jog fennmarad a fogva tartás körülményei között is, sőt az alpműveltség elsajátítása az elítelt kötelessége. Érintetlenül fennmaradnak az olyan emberi jogok is, mint az élethez, az egészséghez, a testi épséghez való jog. Nem rontja le ennek a tételnek az érvényét az a jogszabályi rendelkezés, amely szerint a büntetés-végrehajtási testület tagja köteles a fogva tartott elítelt esetleges ellenszegülését a szükséges erőszak alkalmazásával is megszüntetni.

Az elítelt és fogva tartott állampolgároktól a katonai szolgálat kivételével valamennyi állampolgári kötelesség teljesítése elvárható. Fegyverzettségük, lelkiismeretes munkavégzésük nyomán is szilárdul a társadalmi tulajdon, fokozódik az ország gazdasági ereje, gyarapodnak szellemi értékeink, egyszóval minden értékünk, egyszóval az egész társadalom elé tűzött alkotmányunk.

Dr. G. L.

Jó nekem így is...(?)

Szép szál férfi áll meg a nevelői szoba közepén. Hunyorog a beömlő napfényben. Halkan, szerényen jelenti, hogy a felügyelő úr parancsára jött. Fáradt ember benyomását kelti, amikor az asztal melletti székre-lehuppan. Legalább tíz évvel látszik többnek, mint amennyi. Jó negyvenöt évesnek gondoltuk, de harmincöt sincs egészen. Ebben a korban jobb tartásúnak kell lennie egy egészséges embernek. S általában többet is ad magára az ilyen korú ember. A szánalmas külső azt bizonyítja: valamibe nagyon belefásulhatott. Lenti környékén fogták el, azonban nem a tiltott határátlépési kísérlet az egyetlen bűncselekmény, ami miatt letartóztatták. Többször fogalmazott, amikor a bűncselekményeket firtattuk:

— Halmazat lesz.

Sok betörést követtek el, mielőtt határközébe értek.

— A várható ítélet? — ismételte meg a kérdést. — Három és fél évre számítok. Ha többet adnak, hát több lesz. Ez is belefér az életembe. Senkinek sem tartozom elszámolni az éveimmel.

— Sok elszámolni valója lenne?

Bólint, hogy igen.

Rövid gondolkodás után kérdés nélkül kezdte sorolni:

Rablásért öt év

Ebből már feltételest sem kaphattam. Magántulajdon sérelmére elkövetett lopás, betörési kísérlet, közben újabb határátlépési szándék, garázdaság, mint fiatalok, nyolc hónap. Mindent egybe véve: csaknem tizenhárom év. Most várom a hetedik szabadságvesztés-büntetésem.

Ilyen előzmények után értendő, hogy idő előtt fáradt el egy ember. A többszöri börtönbüntetés ad választ arra is, miért fordult el tőle mindenki. Először azok a barátok kerül-

ték a társaságát, akik viszolyogtak az ilyen életmódtól, később a felesége. A barátokat nem sajnálja, annál inkább a feleségét.

— Nagyon rendes asszony volt. Nem is tudom, hogyan lehetett annyi megértéssel irántam. Mindent tudott rólam, mégis várt, túrt, könyörgött, s amikor látta, hogy

reménytelen eset vagyok,

megkérdezte: nem volna-e jobb elválni. A válás előzménye? Csavargás, léha társaság, hasonszörű barátok, kimaradások hajnalig... De minek részletezzem? Csak igazat adhatok a feleségemnek. A viselkedésem nem lehetett tovább bírni. Ilyen okok miatt kellett eljőnnöm az egyik jó munkahelyemről is.

— A megbízhatatlan embert sehosem látják szívesen — jegyeztük meg közben.

— Most sem számítanék három és fél évre, ha nincs mögöttem már hat szabadságvesztés-büntetés. Néhány levelet is írhatnék, ha nem okoztam volna annyi csalódást másoknak. Esetleg azokat a „barátokat” kereshetném meg, akikkel jól éreztem magam az italboltokban. Azért tartam velük a kapcsolatot, hogy esetleg sor kerüljön a nyolcadikra is? Azt is tudom, hogy most nem állnának szóba velem. Ebben a „baráti” körben addig érdekes valaki, amíg pénz van a zsebében. Ismerem őket. Az igazat megvallva, én sem voltam sokkal különb. Madarat tolláról, embert barátjáról. Igaz mondás ez. Tapasztalattól mondom. Maradok egyedül, jó nekem így is.

— Nem korai ez a lemonadás?

— Inkább önmagam tárgyilagossá értékelése. Ámbár lehetséges, hogy ezt is az újabb letartóztatás hozta magával.

— Volt valami elképzelése,

mielőtt nekivágott a határnak?

— Majd alakult volna valahogy az életem. Elindultam. Hogy miért? Mert magamra maradtam. A szüleim is külföldön élnek. Találkozni akartam velük. Azt hiszem, ez volt az indító ok.

— És a közbeni betöréseket mivel magyarázza?

— Hát... megéhezik az ember, meg pénz is kell.

— Kisebbségi megszakításokkal

közel tizenhárom év.

A legszebb évek lehetnek volna az életemben. Mi az, amire szívesen emlékezik vissza? Volt-e tartós nyugalom az életemben?

— Nem sok. Túl sűrűn követték egymást a börtönbüntetések. Azt sem mondhatom szépnek, amit a feleségemmel töltöttem. Akkor lett volna az, ha közben szakítani tudok az ivócímborákkal. Ehhez azonban gyenge voltam. Hívtak, hát mentem.

Ment anélkül, hogy egyszer is megállt volna, ha másért nem, hogy visszaperge az éveket. Talán megálljt parancsoltak volna a börtönben töltött évek. Nem hiszük el, amit korábban mondott: „Jó nekem így is.”

—K—

A Heti Híradó XVI. évfolyam 49. számában megjelent keresztrefejtény helyes megfejtése: Fiatalok! Tegyetek szebbé országunkat, járjatok borbélyhoz!

Könyvjutalmat nyertek: **Pető János** elítelt, Nyiregyháza; **Kati Imre** elítelt, Győr; **Lendvai István** elítelt, Veszprém; **Suhajda Máttyás** elítelt, Márianosztra; **Belléncs Imre** elítelt, Balassagyarmat.

MÉG VAN REMÉNY

ADÓDNAK EPIZÓDOK AZ EMBER ÉLETÉBEN, melyeknek felelevenítése roppant kellemetlen. Akkor veri ki a „szenvédő alany” homlokát a verejték, ha amire emlékezettük, igaz, s kizárólag ő tehet arról, hogy így sikerült a dolog. Bálint Ferencnél éreztük ezt Kecskeméten. Arról az intézeti tanácsról van szó, ahol a következőket mondták a fiatal elítélteknek:

— Igaz, hogy több fegyelmi lapot hozott magával, ha viszont Kecskeméten megemberelte volna magát, más-ként alakult volna a dolog. Akinek azonban viszonylag rövid idő alatt jött össze négy fenytetés, azt az intézeti tanács nem javasolhatja negyed feltételre. Bele kellett törödnie abba, amit az intézeti tanács végén mondtak neki:

— Most nem kaphatja meg a negyedet, de hat hónap múlva ismét találkozunk. Ha sikerül bizonyítani, akkor a negyed hátralevőt megadja a bíróság. Ellenkező esetben csak egésszel szabadulhat.

A MEGLEHETŐSEN MAKACS TERMÉSZETŰ Bálint Ferencet feszítette az indulat az intézeti tanács után. Így füstölgött magában:

— Elkövet valamit az ember, utána rendszeren viselkedik és dolgozik, ennek ellenére feltételhez kötik azt, hogy majd később döntünk,

megérdemli-e, hogy valamilyen kedvezményben részesüljön? Nem érdekel, semmi sem érdekel. Erdeim jó dolgot? Elég volt.

S ahogy akkor elkeseredésem megfogadta, később úgy is dolgozott és viselkedett.

A múltkor úgy sikerült beszélgetni Bálint Ferencel, hogy a nevelője is jelen volt. Együtt hallgattuk végig a nevelő véleményét:

— Azt mondtuk, hogy a Vácról hozott fegyelmi lapok ellenére még bizonyíthat. Örömmel fogadta ezt a kijelentést. Az első hetekben nem is volt különösebb problémá. Aztán lett. Később még több lett. Így alakult ki a véleményem, hogy a negyed feltételre várnai kell. Amolyan próbára-bocsátás féle volt az, amikor a bíró úr azt mondta: hat hónap múlva ismét találkozunk. Ha igazán akarta, hogy feltételest kapjon, ennek megfelelően kellett volna dolgoznia és viselkednie. Nehéz eldönteni, mikor adta igazán önmagát; akkor, amikor két hónapig meghúzza magát, hogy elérje, amit szeretne, vagy akkor, amikor a már említett kijelentést tette? Minden jel arra mutat, hogy az utóbbi az igaz. Előfordulhat, hogy az üzemből feljövött éppen önt jelöli ki az ör alaposabb ellenőrzés-re? Igen, előfordulhat. Tehet erre valaki útszélni hangon megjegyzést? Nem. Jogos ilyen esetben a fegyelmi

lap kitöltése? Igen. Öt év két hónap az ítélete. Gondoljuk, örült volna annak, ha megkapja a negyedet. Több mint egy évről lett volna szó. Nagy idő. De legalább később vigyázott volna magára! Még ez is közel egy évet jelenthetett volna. Most ismét kritikusra fordult a helyzet. Elképzelhető, hogy három hónap múlva — amikor majd a hátralevőt tárgyalja a bíró úr — ismét nehez helyzetbe kerül.

MEGLEPŐ KIJELENTÉST TETT BÁLINT FERENC: — Tisztelettel, én nem tudok pitiálni.

— Ezt senki sem kérte. Ön szerint pitiázás az, ha valakinek problémája van, és segítséget kér?

— Hát nem...

— Másra pedig nincs szükség. Itt a munkája és a magatartása alapján ítélik meg az embereket. S amikor nagyon egyértelműen mondtuk ki, hogy minden a későbbi magatartásától függ, nem vette komolyan.

— Ezek szerint még remélhetek? — kérdezte Bálint Ferenc.

A nevelő így válaszolt:

— Majd meglátjuk. Egc bizonyos: Bálint Ferencnek nagyon ki kell tennie magáért három hónap alatt ahhoz, hogy amikor ismét találkozhat a bíróval, számára kedvező döntés születessen. A lehetőség adott. Mind az üzemből, mind pedig a zárkában.

—K—

IPOLY CIPŐGYÁR – 1972

Már csak napok voltak hátra az 1972-es esztendőből, amikor Balassagyarmaton jártunk. Látogatásunk első célja az Ipoly Cipőgyár volt. Arra kerestünk választ, hogy a hagyományoknak megfelelően zárják-e az évet, úgy teljesítik-e a tervet, ahogyan ezt már megszoktuk. Nemegyszer előfordult ugyanis, hogy december közepe táján már a következő évi megrendelésre dolgoztak.

Most is jó hírekkel fogadtak

Minden jel arra mutat, hogy az 1972-es eredmények miatt sem kell szégyenkezniük. Egyik-másik részort — a szabászat és a csakózók — már a jövő évi anyagot adja. Minőségileg is a két említett üzemszert vezet. S még valamiben: az anyaggazdálkodásban. Most is jelentős eredményt ért el a takarékoságban. Ez szinte már így természetes. Annak ellenére érik el a szép teljesítményeket, hogy a régi jó szakemberek többsége szabadult, és helyükre sok fiatal került. Mint az üzem vezetői mondják: az újonnan beállított szabászkodókkal és csakózókkal is sikerült megszerettetni ezt a munkát. Követik a két Kovács és Dormányék példáját.

Az eredmények önmagukért beszélnek

Akkor is az elismerés hangján kellene szólnunk az itt dolgozó elítéltek szorgalmáról, ha figyelmen kívül hagynánk azt, hogy egyetlen évben sem zavarta annyi átállás a munkát, mint hetvenkettőben. Nagyon nehéz volna felsorolni, hányszor állt át egy-egy szalag, mert újabb és újabb termékek léptek be. Ez abból adódott, hogy ma már az Ipoly Cipőgyár is jobban igazodik a vevők, illetve a megrendelők igényeihez. Elvértve látunk „hagyományos” Ipoly-terméket futni a szalagokon. A mai nagyobb, modernebb igényeknek megfelelő férfi félcipők kerülnek dobozokba, majd a budapesti, illetve más városok cipőboltjaiba. Nem volt túlzás az a megjegyzés, amely szerint több termék a Váci utcában is állná a versenyt. Annak is az eredménye ez, hogy a szalagokon dolgozó elítéltek nagyobb figyelmet fordítanak a minőségre.

Visszatérve a termékek sokféleségére: csak bakancsból legalább tíz típus készül. A bakancsoknál maradvány: megszűnőben vannak az olyan termékek, amelyeket munkavédelmi bakancsként sem fogadott szívesen a bányász, a kohász, a gyári munkás.

Megmutatják a legújabb terméket

Először azt hittük, túrabakancs, aztán kiderült, munkavédelmi bakancs. A talpa préselt, tűzbiztos gumi, hajlékony, a felsőrész nyúlhátú, meggyiszínű bőrből készült. Az egyik szalag csak bakancsot termel most is. Hatvan-

hatvanötezer párat negyed-évenként. Óriási mennyiség, és minden párba van vevő. Biztosra veszik, hogy az előbb említett termékek nagy sikere lesz a vásárlók körében.

Változatlanul nagy mennyiség készül gyermekcipőből. Ebből a termékből is megnéztünk néhány párat. Meglepően könnyű, fehér cipőcskék, kényelmes lesz benne a járás a legifjabbaknak. Nem is olyan régen túlzás lett volna ennyi jót mondani a Balassagyarmaton készült gyermekcipőkről.

Felkapjuk a fejünket, amikor azt halljuk: víkendcipő. Ilyen termékkel még nem találkoztunk Balassagyarmaton. Szívesen megnéztünk volna ebből is egy-két párat, ennek gyártására azonban csak 1973-ban kerülhet sor.

Járjuk az üzemet, beszélgetünk a szakemberekkel, miközben újabb és újabb nevekre leszünk figyelmesek: Ipoly formatalpas... ez sem volt. Ma van. Az előtörténet formatalpon nagyszerűen olvasható az Ipoly név.

Csupán látszólag van négy fal közé szorítva a sok milliós értéket termelő gyár.

Kapcsolatuk a külvilággal

országos méretű. A megrendelők listáján az Ipolynál nagyobb cipőgyár is szerepel, például a Duna. Jó kapcsolat jött létre a martfői Tisza Cipőgyárral is. Hihetetlen mennyiségű anyagot kapnak a különböző bőrgyáraktól.

Kevés labdarúgó-pályája van az országnak, ahol ne pattogna a Márianosztrán készült pöttyös meccslabda. A két márianosztrai üzem — a kötélgyár és labdavaró — is része az Ipoly Cipőgyárnak. Külföldre is eljutnak az itt készült labdák. Még egy adat a végére is maradt: az ország bakancsszükségletének kilencven százaléka Balassagyarmaton készül. Így azután a gyár jó híre eljut a legtávolabbi falvakba is.

Reméljük, egy év múlva is ennyi jót írhatunk az Ipolyról.

—ko—

Kulturális tájékoztató

Kulturális tájékoztató hívja fel Szegeden az elítéltek figyelmét a különböző érdekességekre. Megtudtuk, hogy legutóbb például a nagy sikerű magyar Aranyfej című filmet vetítették. Bizonyára nagy érdeklődést váltott ki a közönyösségről és a cinizmusról szóló ismeretterjesztő előadás is, amelyet kisfilmek vetítése egészített ki. A legújabb kiadású könyvek közül a kulturális bizottság Darvas József műveit ajánlja.

A legfrissebb bel- és külpolitikai, valamint a tudományos és a kulturális élet eseményeit a Magyar Távirati Iroda képes híradóján nézhetik meg.

Mint arról már a Heti Híradóban is beszámoltunk, az elmúlt év végén nagy sikerű könyvvásárt tartottak. Most arról adhatunk hírt, hogy az intézet tízezer kötetes könyvtára újabb szépirodalmi és tudományos könyvekkel gazdagodott, amelyek már az olvasók rendelkezésére állnak.

— Z —

Készül a rádióműsor

— Milyen lesz a januári rádióműsor? — kérdeztük Balogh Lászlót, a kulturális bizottság vezetőjét.

— Szegeden jelenleg az első negyedévi előadások szerkesztését, felvételeit készítjük.

— Tudomásunk szerint, rendkívül népszerű és színvonalas az Irodalmi beszélgetés című sorozat. Melyik magyar írókat mutatják be a legújabb műsorban?

— Húzd, ki tudja, meddig húzhatod címmel Vörösmarty Mihály életét és költészetét ismertetjük, verses hanglemek felhasználásával. Ugyancsak most készítjük a „Tallózás a technika világában” legújabb számának a felvételét.

— Milyen újdonságra számíthatunk 1973-ban?

— Bronner Sándor új mű-

sorsorozaton dolgozik, amelynek címe: „Az életért harcoltak”. Ez a sorozat a világ nagy

— Z —

A nagyfai határban

A mezőgazdasági munkában soha nincs megállás. A téli időszakban is rengeteg a tennivaló. A havazás előtt minden percet kihasználják a nagyfai gazdaságban is.

Amikor fényképriortunkat készítettük a fagy beállta előtt, embert és gépet próbára tett a felázott, mély talaj. Ennek ellenére teljes volt az üzem „Nagyfai határban”.

A gépműhely munkáját is megszorította a kedvezőtlen időjárás. Gyakoribb az erő- és munkagép törése, hiszen a gépeknek a mély sárral is meg kellett birkóznuk, akár szállításról, akár más munkáról legyen szó.

A gépműhely feladata, hogy az elromlott gépet a legrövidebb idő alatt kijavítsa, hiszen még sok a munka. Az itt dolgozó elítéltek megértik, hogy ebben az időszakban még inkább helyt kell állniuk.

Amint a kép is mutatja, a lánctalpas könnyebben felmondja a szolgálatot a nehéz körülmények között. Alig érkezett be az erőgép, azonnal megkezdtek a javítását, és a rövid kiesés után már indulhatott is tovább.

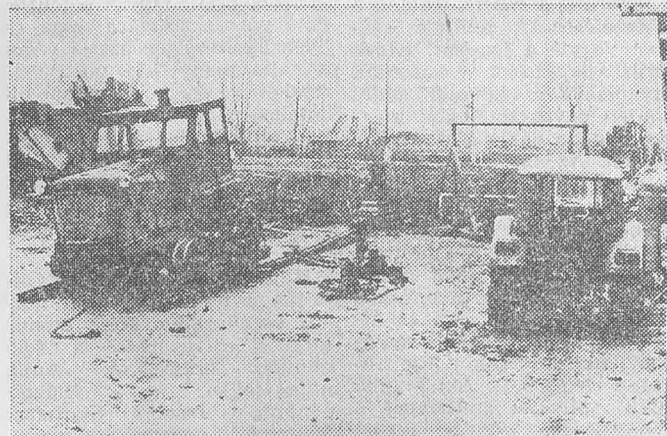
A nagyüzemi mezőgazdaságban a legmodernebb gépek végzik a munka jelentős részét, ennek ellenére a lovasfogatokra is szükség van.

A kukoricaszár behordása, a trágyakihordás az ő feladatuk.

— ZIMM —

A „két lóerős” még bírja...

... a „lánctalpas” javításra vár

KI ÉRDEMLI MEG?

— Hogyan képzeled el szabadulása után a jövőjét?

— Elegendő volt a börtönből. Új életet kezdek. Szeretnék a társadalom hasznos tagja lenni.

Ha az ember megkérdésként elítélt, kilencvenkilenc biztosan így válaszol. Amikor azonban valamelyikük visszakérül, és találkozunk vele, különböző nehézségekre hivatkozva „megmagyarázzák a bizonyítványukat”.

Mindenki hibás, csak ők nem.

Vajon miből és hogyan lehet arra következtetni, hogy valakinél az „új élet” kezdése valóban komoly, megfontolt elhatározás és nem frázis?

Erről beszélgettünk Szegeden a székesfehérvári Könyvnyűfémű képviselőjének társaságában a nevelőtisztekkel.

— A szabad életre való felkészülés már a szabadságvesztés ideje alatt megkezdődik. Azok, akik megbánták bűncselekményüket, és múltjukkal valóban szakítani akarnak, alkalmazkodnak az itteni élet- és munkakörülményekhez. Természetesen ez nem olyan egyszerű, hiszen a kinti élettől eltérő a fegyház rendje. Itt minden parancsra, utasításra történik. Az elítéltek napirendjét szinte percről-perc napirend határozza meg. Mégis, a munkához való viszonyuk, fegyelmük alapján meg lehet őket különböztetni.

— Például?

— Előjáróban szeretném megemlíteni, hogy huzamos időn keresztül alakoskodni nem lehet. Előbb vagy utóbb az elítéltek igazi lénye felszínre kerül. Jó és rossz tulajdonságuk egyaránt. Például, aki int munkakerülő, könynyelmű életmódot folytatott, és ennek következtében követte el bűncselekményét, annál a változást elsősorban a munkaszorgalma jelzi. A garzda jellegű bűnelkövetőknél a közösséghez való alkalmazkodás dominál. Ezeknek a je-

lenségeknek az összességéből vonhatjuk le a következtetést.

— Mint ismeretes, a Székesfehérvári Könyvnyűfémű segítségét és támogatást biztosít mindazoknak, akik szabadulásuk után becsületes módon akarnak élni, dolgozni. De erről szeretnénk is meggyőződni — mondotta Csenda Károly, a vállalat nevelési tanácsadója. — Ezért jöttünk el Szegedre is, ahonnan több elítélt kérte a felvételét.

— Az alkalmazásnál figyelembe veszik a jelentkezők magatartását is? — kérdeztük.

— Természetesen, hiszen nem veszünk zsákbamacsát. Polgár Tibor négyéves szabadságvesztés-büntetéséből előreláthatólag egyharmad feltételes kedvezményrel január 19-én szabadul. Terve, hogy Székesfehérvárra megy dolgozni.

Nevelője véleménye:

— Fegyelmезetten viselkedett. Konyhai előkészítőként, később szakácsként dolgozott. Feleségétől elvált. Lakással nem rendelkezik. Javaslom, hogy alkalmazásuk.

Polgár Tibor 1927-ben született. Szakmája kazánkovács.

— Miért írt Székesfehérvárra?

— Bűncselekményem elkövetése után házasságunk felbomlott. Nem mehetek haza.

— ZIMM —

Beszélgetés az egyik jelentkezővel — egyelőre a börtönben

Csak szórakozni... (?)

Fiatal még, aki az asztal másik oldalán ül. Fiatal, mint a bv. intézet lakója — nincs még két hónapja sem, hogy itt van — és fiatal, mint úk-s — április óta.

— Tizenöt éves koromban kezdtem el dolgozni. Persze, nem ezt, amiért bekerültem — neveti el magát. — Három évig éltem együtt a férjemmel, van egy két és fél éves kislányom az anyósomnál.

Foglalkozása villamosvezető volt, ez év áprilisáig dolgozott a BKV-nál. Férjével — állítólag iszákos, durva ember — egy évi együttélés után kötött házasságot.

— Szerettem a férjemet, és szeretem ma is. Igaz, sokat ivott, főleg a végén, és olyankor verekedős hangulata támadt. De nem volt ez baj, csinálhatta volna tovább is, elfogadtam ilyenek.

— A napi program ezek szerint úgy alakult, hogy reggel elmentek mindketten dolgozni, délután maga a vacsorával, férje a borral foglalkozott, s a napi verés után lefeküdtek aludni? Ezt fogadta el?

Ismét nevet:

milyen furcsa életek vannak!

Mintha nem is róla lenne szó. — Hát... nagyjából így volt.

— Akkor miért romlott meg ez a „tökéletes” házasság?

— Először is azért, mert a férjem állandóan féltékenykedett.

Okkal, vagy ok nélkül? Ezt már nem is kérdezem.

— Azután pedig fogta magát, és elköltözött egy harmincnyolc éves gazdag özvegyasszonyhoz. Akkor már csak a gyerek volt a mindenne. Nem is volt eleinte semmi baj, de később elkezdett visszajárni a kicsiért, azt mondta, nincs nálam jó hely. Üldözött, zaklatott, megvert, ha elkaptam. Nem bírtam tovább — áprilisban odaadtam a gyereket. Utána...

Utána rögtön kilépett a munkahelyéről, megismerkedett azzal, aki később „jó” barátja lett.

Együtt szövögették a terveket,

mit is csinálnak majd, ha itt lesz a jó idő.

— Júniusban lementünk Siófokra, onnan hoztak be ide.

— Mikor?

— Augusztus végén.

— Hányszor látta a nyár folyamán a gyereket?

— Háromszor vagy négyszer. Nem mertem sokat látogatni, mert a férjem mindig „megrámolt”, ha elkaptam. Csak úgy mehettem fel Pestre, ha előbb felhívtam interurbán az anyósomat, otthon van-e a férjem.

— Utána mindig visszajött, folytatni, amit addig csinált?

— Igen.

— Ezt az egy kiutat látta csak a saját részére?

— Ha a gyerek nálam maradhatott volna, biztosan nem kerülök ide. Nem volt maradásom egyedül. Rámjött a csavargási vágy. Nem is „olyan” voltam, ahogy gondolja. Néha két-három hétig (!) is ugyanazzal voltam. Nem fogadtam el pénzt sem. Nem volt gond a megélhetés, volt lakásom. enivalóm, elvittek sokat szórakozni — és én nem is akartam mást.

Csak szórakozni.

Ha tudtam volna, mi lesz a vége... Már azt tervezgettük, visszajövünk a barátommal Pestre, munkába állunk, elég volt ebből az életből. Össze is csomagoltunk.

— Mikor történt ez?

— Augusztus végén.

Érdekes módon éppen egybeesik a „szezon” végével a hazatérési vágy jelentkezése. Nem furcsa véletlen?

— Tényleg abba akartuk hagyni. Nem azért, mert nincsenek már külföldiek a Ba-

latonon. Komolyan elégünk volt. Az utolsó este kaptak el. Egy nappal előbb kellett volna eljönni...

— A további életét hogyan képzeled?

— Nem fogok még egyszer visszakerülni. Elmegyek dolgozni újra a BKV-hez. És még egy bosszant: a férjem azt mondta, olyan érzékeny a lelkivilágom, úgysem lesz maradásom otthon, és a börtönbe jutok. Hát nem neki lett igaz?

★

Könnyedén, nevetgélve beszélt, mintha a Balatonon lenne még.

— Hát mit csinálnak? Talán zokognak egész nap? Teljesen kikészülnek az idegeim. Inkább nevezek. De egy akkor is biztos: nem jövök ide többet.

Az egész benyomás nem valami biztató. Igaz, a jövő, a szabadulás — ha nem is nagyon — de még távoli. A „majd visszamegyek dolgozni” — lehet, hogy tényleges elhatározás, de kevés még ahhoz, hogy valóban ne kerüljön vissza.

— Hova megy lakni majd?

— Nem tudom. Sehova nem mehetek, legfeljebb albérletbe.

— És miből él meg? Amit esetleg a bv-intézetben keres, azt be kell osztani, hogy — ha valóban elmegy dolgozni — kihúzza az első fizetésig! Meg tudja ezt tenni? Érez elég erőt ehhez?

Néhány tanácstalan vállvonogatás után jön a válasz:

— Remélem.

Ez is kevés, nagyon bizonytalanul hangzik.

★

A becsületes munkát, életet abbahagyni, s helyette a gondtalanabb választani nagyon könnyű. Elment a férj? Jön majd más. Eddig nem lehetett szórakozni eleget? Majd pótolom.

Mindenki szeret kikapcsolódni, szórakozni a saját módján, ez természetes. Színház, könyvek, film, hobbyk, kis kiruccanás valamelyik bárba — megannyi lehetőség. De csak

a saját lehetőségeken belül.

A határ egy pillanat alatt átléphető — ám visszafelé már nagyon nehéz az út. Újra kell mindent kezdeni a legtöbb esetben: lakást, munkát szerezni, keményen megdolgozni a pénzért, az újra megbecsülésért. Mindehhez türelem szükséges, kitartó akarat.

Minden visszaeső volt egyszer első büntényes, tett ígé-

retet, fogadkozott: soha többé nem kerülök vissza. S a szabadulás után elég volt egy apró kis göröngy a javulás felé vezető úton — pillanatnyi pénzihiány, a régi „haver” vagy barát felbukkanása, egy új, pénzes ismerős — és kezdődött minden előről. Pedig valamilyen talán egyik sem akart mást — csak szórakozni...

H. A.

Fizetési napon

Gyérülő hajú, kissé hajlott hátú férfi. Alig haladta túl a negyvenet, de már annyi megpróbáltatás érte, amennyi két emberéletre is sok lenne.

Kilenc évet töltött börtönben. Ez az idő bőségesen elegendő volt ahhoz, hogy családját és barátait elveszítse, de ennyi kellett, hogy megértse: hová vezet a felelőtlenség, a bűn, a csavargás.

December elején szabadult. Azzal az elhatározással, hogy megáll a lábán. Albérleti szobát vett ki. Etkezésre alig maradt néhány forintja. Két napig nem evett. A harmadik napon már nem bírta tovább az éhséget. Bement egy tejboltba, kenyeret vett és kávét. Mohón esett neki. Egyszerre más színben látta a világot. Éhesen mindent sárgának látott: az eget, a havat, a házakat, de aztán visszanyerték természetes színüket.

Ettől kezdve minden nap evett néhány falatot. Lassan, komótosan forgatta szájában az ételt, hogy az igazi évés illúzióját keltse. Közben arra gondolt, ha megkapja első keresetét, kedvére jölnék.

A fizetési napon, amikor kétheti munkájáért leszámolták a pirosasú százásokat, valahogy már nem érezte olyan éhesnek magát.

Munka után mégis úgy határozott, hogy betér az első étterembe. A neonbetűs bejárat-hoz érve megnézte az étlapot, és számolni kezdett. Arra jutott, hogy legalább egy ötvenesébe kerül, ha bemeleg. Ennyit pedig most nem engedhet meg magának. Itt a tél, meleg ruha és cipő kell. Úgy határozott, hogy az éttermi vacsorát későbbre halasztja. Ma egy szerényebb vacsora is megteszi.

A sarki élelmiszerbolt felé vette útját. Bent az üzletben nagyon elesodálkozott, amikor a pultr mögött elvált feleségét pillantotta meg.

Össze, mielőtt kijutottak volna Münchenbe. Az eredmény: a kis számú magyar ökölvívó-csoport hazahozott egy aranyérmét, két ezüstöt, s egy bronzot. A nagy-nagy szorgalom, kitartás eredménye ez. Annak a gyümölcse, hogy Kajdi harminchárom éves korában is szereti a szorítót, hogy Gedó mindenről lemondott a siker érdekében.

AZ EGYIK ELŐZETESSEL FOLYTATOTT BESZÉLGÉTES ALKALMAVAL soroltuk legjobb sportolóink nevét a Szolnok megyei bv. intézetben. Nem véletlenül...

Az ökölvívók, a labdarúgók nem érdekelték különösebben. Várjú Vilmos nevét említve azonban már felkapta a fejét. — Nagyon jól ismerem. Mondhatnám azt is, hogy barátok voltunk.

Guricsnál, Folyáknál élénk meg igazán és a világ- és olimpiai bajnokságot nyert Varga Jánosnál. Nyomban jelezte, hogy ismeri valamennyit.

MÁR CSAK ROSSZ ÁLOM...

Már régen leoltották a villanyokat, de Csákány György elítéltek nem akart álom jönni a szemére. Néhány nap múlva szabadul. Sok minden megfordult a fejében, főleg azon töprengett, mi lesz vele ezután. Felesége elvált, családjával régen megszokott már a kapcsolata. Hogyan is történt...?

★

Csákány György a textilgyárban dolgozott feleségével

— Te itt dolgozol?

— Ahogy a kedves vevő látja.

— Micsoda meglepetés!

— Az.

— Jól nézel ki.

— Te annál rosszabbul.

— Igen, tudom, keveset eszem.

— Azt ne tedd, mert megbetegszel.

— Ah, dehogy. Vigyázok én magamra.

— Végre!

— Elég volt... Itt a közelben dolgozom.

— Mit?

— Esztorgálok. Épp ma kaptam fizetést.

— Csakhogy megjött a jobbik eszed.

— Meg se kérdezed, hogy mennyit kerestem.

— Semmi közöm hozzá.

— De lehetne. Ha... visszajönnél hozzám...

— Azt nem! Jobb így.

— Megértelek.

— Akkor minden rendben.

— Ugye, azért máskor is eljöhettek?

— Töleim jöhetsz.

Szalonnát, tojást, kenyeret és egy üveg sört kért. Aztán elkészönt és a pénztárpulthoz ment.

— Csereüveget hozott? — kérdezte a pénztáros.

— Nem.

— Akkor tizenhat forintot tetszik fizetni.

Leszámolta a pénzt, s még egy pillantást vetett volt feleségére, aki éppen egy idős hölgyet szolgált ki.

Otthon felszeletelte a szalonnát. Lábosban, lassú tűzön megsütötte. Majd ráütötte a tojásokat. A konyha finom illatokkal lett tele.

Jóízűen falatozott. Közben kortyolt a sörből.

Már nagyon régen volt olyan elégedett önmagával, mint ezen az estén...

— n. f. —

együtt. Kisfiára, Gyurikára anyósa vigyázott napközben. Egy esős őszi délutánon Gyurika átfázott, láza negyven fok fölé emelkedett. Azon az estén már későre járt, a gyerek állapotja egyre súlyosabb lett. Édesanyja telefonált az orvosért.

Dr. Molnár, az ügyeletes orvos asztalán, ki tudja, hányadszor szólalt meg már a kézszerűk. Fáradtan emelte füléhez a kagylót:

— Tessék, dr. Molnár!

— Jaj, drága doktor úr, itt Csákányné beszél, jöjjön azonnal, a kisfiám nagyon beteg, és félek, reggelre már késő lesz!

Az orvos felírta a címet, és azonnal útra kelt. Éjfél volt már. Nem messze tőle taxi kanyarodott elő a mellékutcából, férfiak szálltak ki belőle. Hangosan vitatkozni kezdtek, s mire az orvos a közelükbe ért, már verekedtek. Jöndulatúan rájuk szólt:

— Baj lesz belőle, ne bántásuk egymást!

Abbagyáták a dulakodást. A legmagasabb megfordult, és az orvosra rontott. Az kétségbeesetten kiáltott rá:

— Hagyjon békén! Gyerekorvos vagyok, súlyos beteghez sietek!

A válasz egy ütés volt

majd még egy. Elájult, a verekedők gyorsan kerekelt oldottak. Lassan-lassan kezdett a doktor magához térni. Tászkája mellette feküdt a földön. Zúgó fejjel vonszolta tovább magát a kihalt utcán. Egyszer csak síró fiatalasszony szaladt elé az egyik kapualyból:

— Doktor úr, doktor úr, a végét járja a gyerekem!

Az orvos az átélt izgalmak hatása alatt még mindig remegve válaszolt:

— Jöhettek volna előbb is, de részeket megtámadtak, és leütöttek. Elájultam, az óram is összetört. Nem is tudom, hány óra lehet most?

Csákányné az órájára pillantott: három múlt. A fiatalasszony tovább sirt, és tördelte a kezét:

— Rettenetes, milyen emberek vannak! Legalább a férjem lenne már itthon! Biztosan ő is a barátaival szórakozik, nem is tudja, mire jön haza!

A szobában a nagymama vörösasztalra a félig eszméletlen kis

beteg mellett. Rövid vizsgálat után az orvos gondterhelten fordult az anyához:

— Nagyon súlyos tüdőgyulladás. A magas láz végzetes lehet, ha nem sietünk. Azonnal a mentőket, talán még nem késünk el!

Szomorúan vonult le a kis menet a hordágy mögött a mentőkocsihoz. Az úttest szélén URH-s kocsik fékeztek, egy rendőr lépett ki belőle egy másik férfival.

— A férjem! — sikoltott fel Csákányné.

— A támadóm!

— kiáltotta az orvos.

Magából kikelve ugrott a férfi elé:

— Ember! Maga ütött le az éjjel! Talán elkéstem, amíg ajultan feküdtem az utcán — a maga gyerekétől!

A rendőr Csákánynéhoz lépett:

— Ittas férjének pénzbírságát még rendezhették volna, de ahogy hallom, bűncselekmény is történt. Sajnálom, de a férjét magunkkal kell vinnünk.

Egyszerre indult el a két villogó lámpájú kocsi.

Réggel szomorú hírt közöltek az édesanyával: a magas láz annyira legyengítette a kisfia szervezetét, hogy már nem tudtak rajta segíteni.

A garázda férj a bíróságon elmondta: ha iszik, nem tud uralkodni magán.

A doktor mindennap, ha útjában elhalad Csákányék háza előtt, felnéz az ablakukra. Eszébe jut a kedves nagymama, a gyászoló fiatalasszony és a garázda apa, aki az ital miatt olyat tett, amit már soha nem lehet jóvátenni...

★

Éles csengetés hallatszott. Csákány György elítelt verítékből izzva riadt fel ágyán. Hirtelen nem is tudta, hol van. Aztán a rácsos ablakra nézett, és lassan kezdett minden megvilágosodni előtte. Kapkodva kezdte felvenni ruháját, s csodálkozó zárkatársainak csak ennyit mondott rekedt hangon:

— Miket össze nem álmodik az ember szabadulás előtt!

Medziborszky István elítelt Bp-i Fegyház és Szig. Börtön

KÉT VÁLLAL GYŐZ:

AZ ITAL

— NINCS NAGYSZERÜBB ERZÉS annál, mondják a sportolók, mint amikor egy versenyző magára ülheti a címeres mezt, és tudja, hogy egy egész ország szurkol azért, hogy a nemzetközi versenyen eredményesen képviselje hazánk színeit. Azt is elmondják persze, hogy nem a verseny időszaka nehéz, hanem amíg eljut odáig az ember, hogy tagja legyen a válogatott keretnek. A súlyemelők vagonos tételben számolnak az előkészületi időt illetően, az öttusások — nem is tudják, melyik versenyágban izzadtak többet, a futók naponta tíz-tizenöt kilométert hagynak maguk mögött, de súlyt emel a női diszkoszvető, a férfi súlydobó is, s amikor úgy érzi, hogy minden ereje elfogyott, még elképzelhető, hogy az edző azt mondja: Négy kört kérek még a salakon.

Papp László bizonyára nehezen tudná megmondani, hogy fiatal mennyi rönköt daraboltak

össze, mielőtt kijutottak volna Münchenbe. Az eredmény: a kis számú magyar ökölvívó-csoport hazahozott egy aranyérmét, két ezüstöt, s egy bronzot. A nagy-nagy szorgalom, kitartás eredménye ez. Annak a gyümölcse, hogy Kajdi harminchárom éves korában is szereti a szorítót, hogy Gedó mindenről lemondott a siker érdekében.

AZ EGYIK ELŐZETESSEL FOLYTATOTT BESZÉLGÉTES ALKALMAVAL soroltuk legjobb sportolóink nevét a Szolnok megyei bv. intézetben. Nem véletlenül...

Az ökölvívók, a labdarúgók nem érdekelték különösebben. Várjú Vilmos nevét említve azonban már felkapta a fejét. — Nagyon jól ismerem. Mondhatnám azt is, hogy barátok voltunk.

Guricsnál, Folyáknál élénk meg igazán és a világ- és olimpiai bajnokságot nyert Varga Jánosnál. Nyomban jelezte, hogy ismeri valamennyit.

— Honnan?

— Onnan, hogy sokat versenyeztem velük. A római olimpia előtt én is kerettag voltam. Azt hiszem, ez volt életem legszebb időszaka.

— NAGYON SZÉP LEHETETT. Mi történt később? Szomorú fordulat következhetett be az életében, ha ilyen körülmények között kell találkoznunk. S ahogy a nevelő úrtól tudjuk, nem először „vendégeskedik” ebben a bv. intézetben. Mikor szabadult utóljára?

— Talán másfél hónapja. Egyébként most fogom megkapni a negyedik szabadságvesztés-büntetésemet.

— Miért?

— Ismét garázdaságot.

— Mindig garázdaság?

— Minden esetben. Bemeleg az ember valamelyik italboltba, megissza a maga nyolc-kilenc féledecijét, aztán hogy mi történik, már nem érdekes.

Meglegyintek valakit, s jön a rendőr, hogy garázdaság. Tudom én, hogy igaz van a rendőrnek, nem is vitatkozom. Bejövök, megkapom az ítéletet, a börtönben rendesen viselkedem, aztán kezdődik minden előről. Másfél hónapig voltam kint, nagyon bánt, hogy csak eddig bírtam.

— Nehéz elképzelni, hogy csak ez bántaná.

— Minden, ami velem történik: hogy jóvátehetőenül dobtam el a legszebb éveket. De ha bemelegyek az italboltba, én vagyok az erős. Ezt mindenki tudja már rólam.

— A rendőrség is.

— No persze.

— Meg a bíróság is.

— Ismernek már.

— A volt munkatársak is.

— A régiiek.

— Meddig dolgozott a járműjavító munkása voltam, nyugton hagyják.

— Az édesapját is sokan ismerik. Rendes embernek tartják.

— Neki még nem volt baja a törvénnyel. Több évtizedes munka után helyezték nyugállományba.

— Az édesapját is nehéz helyzetbe hozta — szólt közbe a nevelő.

— OSTOBASÁGOT KOVETEM EL A MÚLTKOR. Ilyen a börtönismeretség. Én csak annyi időre akartam magunkhoz venni azt a házaspárt, amíg valamelyest rendeződik a helyzetük. Kirámoltak bennünket. Nagyon sajnálom édesapámat. Most már azt is jogosan mondhatja, hogy a hasonszórú barátok kellenek. Madarat tolláról, embert barátjáról... Mondják, igazuk van.

Sok szomorú tapasztalat, csalódás kellett ahhoz, hogy ilyen vélemény-alkuljon ki egy olyan emberről, akinek szépen indult az élete több mint tíz évvel ezelőtt. —ko—

— Tizenhét évig. — Szomorúan nézte a földet.

— Kilépett?

— Felmondtak.

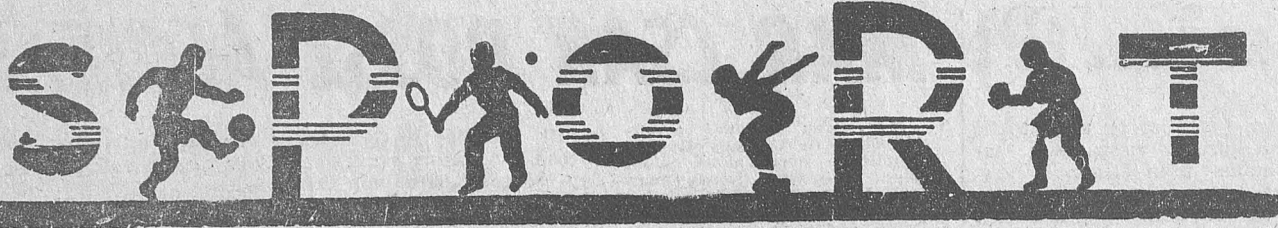
— Pedig jó szakember volna...

— A szaktudás nem minden.

— Több kell ahhoz, hogy becsülete legyen az embernek. Ha úgy folytatta volna, ahonnan felküzdötte magát a válogatott kerettségig. S ott, ahol erre lehetőséget adtak. Kapott segítséget a munkahelyén ahhoz, hogy sportoló-pályafutása felfelé iveljen?

— Nagyon jók voltak hozzám. Előbb-utóbb azonban betelik a pohár.

— Azzal kapcsolatban mondja ezt, hogy a munkahelyén kiadták az utat?

JÁTÉKVEZETŐI SZEMMEL a rendcsinálásról és a sárga lapról

Jóval több szó esett a játékvezetőkéről a most befejezett labdarúgóidényben, mint bármikor a megelőző években. Sajtóban, lelátókon gyakran volt téma a működésük, nemegyszer vegyes érzelmeket kiváltva. Ugyanezek a sportemberek máskor csak mint az év végi statisztikák szerény, száraz adatai szerepeltek — ki hány mérkőzést vezetett itthon, külföldön. Két mondattal elintézték működésüket, és az mindig a legnagyobb dicsőret a pályán, pályán kívül, ha a játékvezető a lehető legkevesebbet van szem előtt.

Pedig oktatóik, ellenőreik most is ugyanazok voltak és a nevelés alapelvei sem változtak: „Minél kevesebbet avatkozzon a játékba, annál kisebb a hibaszázalék”. Azonos szereplők, azonos elvek, de... két, merőben új feladatot rónak ki idény elején a játékvezetőknek.

Az egyik: elhatározta a MLSZ, hogy a tribünökön eluralkodott türelmetlen hangot, kórusan szervezett sértegetést a játékvezetőknek kell megakadályozniuk.

Visszatekintve az idényre, elmondhatjuk, hogy nem volt szerencsés ezt a feladatot a bírókra hárítani. Hiba volt fegyelműző és nevelő szerepüket megpróbálni kiterjeszteni a nézőtérre is. Rendkívül nehéz rendet tartani magán a játékterén. Azért, mert ezt éveken át példásan és nagyvonalúan oldotta meg az él-gárda, kár volt következtetni, hogy a partvonalon túl terjedhet hatósugaruk. Ez arra kényszerítette a játékvezetőt, hogy időnként szakítsa meg a játékokat, egy ideig ácsorogjon a pálya közepén, majd sétáljon be az öltözőjébe, jöjjön vissza és — folytassa ott a játékokat, ahol abbahagyta. Csak arra volt jó, hogy három-négy percet teljesen feleslegesen és önhibáján kívül, a bíró kerüljön a rivaldafénybe. Anélkül, hogy rászólgálna, tehát egy helytelen intézkedés következtében negatív fűszerezővé válik valaki, aki pedig szeretné igazán feltűnés nélkül végezni feladatát. Holott a rendező, a klub felelős a nézőtér rendjéért!

Ólomsúlyban három rekord Tatabányán a legjobb súlyemelő

Csúcseső az utolsó napon... A Sportsarnokban élénk érdeklődés mellett a „nehéz emberek” három súlycsoportjának küzdelmével befejeződött az országos súlyemelő-bajnokság. A befejezés méltó volt az eddigi érdekes, időnként izgalmas összeállításokhoz.

Az oroszslányiak 35 esztendő, több mint 136 kilós „óriás bábé”, Chudik Lajos jóvoltából pedig csúcsoknak is tapsolhattak a nézők.

Nem úgy kezdődött az utolsó napi verseny, hogy a végén a szakemberek elégedetten távozhatnak. Nagy meglepetésre a tatabányaiak versenyző-edzője, a volt többszörös világ- és Európa-bajnok Veres Győző nem tudott megbírkózni a kezdősúlyval, és már a nyomás után elbúcsúzott a küzdelemről.

A tatabányaiak a legeredményesebben szerepeltek a három nap alatt: három aranyérmük mellé egy-egy ezüstöt és bronzot is szereztek.

Egy másik vitatott kérdés: a sárga cédula. A gondolat a mexikói olimpián született meg, kizárólag a nyelvi nehézségek áthidalására. Egymás meg nem értése gondot okozhat ott valóban, ahol a játékvezető, a partjelzők és a két csapat már eleve öt különböző nyelvet beszél, nem szólva a világ minden részéről összehozott nézők bábéljáról a tribünökön. Ilyen szituációban van létjogosultsága valamilyen egységes jelrendszernek. A színes cédulák, mint valami újfajta Berlitz-nyelvtanfolyam, ott valóban be is váltak. Ez az egyetlen érv hazai, tehát nyilván „egynyelvű” mérkőzéseken elesik. Angliában, Olaszországban nem is vezették be és mikor nálunk szóba került, a hazai él-gárda nagy szótöbbséggel elvetette a sárga cédula bevezetését. Az MLSZ mégis másként intézkedett, s másfél év tapasztalatai alapján nyugodtan mondhatjuk: jótékony, játékos, közönség körében alig képzeltető elintézkedés, mely ennél kevesebb megértésre találhatna.

A jóindulatú szemlélő (és a mérkőzés ellenőre is) az egységes játékvezetés hiányát érzi fokozottabban a sárga lappal, melyet ahány játékvezető, annyiképpen használ vagy nem használ. Sok furcsa helyzet is előadódik, s ha például valaki két cédulát kapott, tehát nem túl nagy a vétké, ez automatikusan egyheti eltiltást jelent. Ha már nagyobb a bűne és azonnal kiállítják — a jövő hétre fel is menthetik és nyugodtan játszhat. Visszatérve az élvonalbeli játékvezetők ez évi teljesítményére, érdekes a kép. A gárda átlagos életkora 42 év, nagyszerű kor. Valamennyien megszokták az erős, rendszeres edzéseket; helyezkedés, gyorsaság testsúly már igazán csak egy-kettőnél hagy kívánnivalót. S hogy mégis jóval többet voltak az idén támadások céltáblái, mint bármikor az előző években, ennek oka az említett elv bevezetése. Minél előbb állítják vissza a régi állapotot, annál gyorsabban fognak ismét kevés feltűnést kelteni és sok segítséget adni a labdarúgásnak.

1972 legjobbjai: Spitz és Gould

Nincs nehéz dolguk azoknak, akik 1972 legjobb sportolóira szavaznak, hiszen az olimpia elvégezte az „osztályozást”. Amint azt várni lehetett tehát, 34 ország egy-egy nagy szerkesztője — az ISK közvélemény-kutatásán — többségében úszók mellett tette le a voksot.

Az 1972. év első számú sportolója a férfiak között a 22 éves Mark Spitz, a nőknél a 16 esztendőös Shane Gould. Nem csoda: ketten együtt összesen 10 aranyérem birtokosai!

A szavazásnál mindegyik ország öt-öt versenyzőt nevezhetett meg és 5-4-3-2-1 pontozás adta meg az év legjobbainak rangsorát. Ez a következő:

Férfi: 1. Spitz 165 pont, 2. Merckx 90, 3. Viren 78, 4. Borzov 51, 5. Schenk 21, 6. Akii-Bua 20, 7. Fischer 13, 8. Fittipaldi 10, 9. Avilov 8, 10. Müller 5.

Rajtuk kívül még 18 sportoló kapott különböző pontokat. Spitzet 29 ország helyezte elsőnek, a kerékpáros Merckxet csak saját hazája,

Belgium. A kiváló futó, Viren három országtól kapott öt-öt pontot. A legjobb tíz közé nem olimpiai sportolók csak három jutott be: a sakkozó Fischer, a brazil autóversenyző Fittipaldi és a göllövőkirály Müller. A férfiaknál egy magyar versenyző szerepel: Balczó András két ponttal, holtversenyben a 16. helyen.

Nők: 1. Gould 145 pont, 2. Rosendahl 78, 3. Stecher 68, 4. Korbust 47, 5. Bragina 45, 6. King 26, 7. Meyfarth 21, 8. Peters 16, 9. Nadig 10, 10. Kulakova 9.

Gouldon kívül még három atlétanő, Rosendahl, Stecher és Bragina, a szovjet tornász-lány Korbust, a teniszező King, sőt a műkorcsolyázó osztrák Schuba (az osztrákoktól) is kapott öt pontot.

A szavazásban, amelyet 1947 óta rendeznek meg a (nőknél 1968-tól), eddig 19-szer atléta (köztük 1955-ben Iharos Sándor), háromszor kerékpáros és úszó, egyszer labdarúgó, illetve két atlétanő, két úszónő és egy tornászlány került az elő helyekre.

Fischer — Portischról

Az utolsó fordulóban függőben maradt három játszma befejezésével és a bankettal zárult San Antonióban a nemzetközi nagymesterek tornája. A három függő eredménye: Gligorics—Campos 1:0, Evans—Stidy döntetlen, Browne—Smith 1:0. Az élcsoport sorrendje ezzel csak annyiban változott, hogy Gligorics 10 pontjával a negyedik helyen végzett.

Mint a jelentések közlik, az utolsó fordulóban, a Portisch—Larsen játszma iránt nyilvánult meg a legnagyobb érdeklődés.

Portisch a 35. lépésben győzött. Elkkor Larsen elkerülhetetlen veszteséget szenvedett.

Az utolsó fordulóra megjelent San Antonióban Bobby Fischer világbajnok is. A nézőtérrel nagy érdeklődéssel

szemlélte a játszmákat. Portisch és Larsen lépéseit távcsővön át figyelte, s a befejezés után a következőket mondotta:

— Portisch nagyszerű támadó stílusban játszott. Ha az első fordulóban nem remizik olyan sokat, megérdemelten került volna egyedül az első helyre.

Karpovról ez volt a véleménye:

— Már hat évvel ezelőtt, egészen fiatal korában láttam játszani. Nagyszerű tehetség, de azt nem értem, hogy az utolsó fordulóban miért ment bele olyan hamar a döntetlenbe. Sokan azt állítják, hogy 1975-ben ő lehet a kihívóm. Ne siessük el a dolgot. Véleményem szerint még mindig Szpasszkij az, akivel majd mérkőznöm kell.

AZ OLIMPIA UTÁN

Érdekességek a nagy világvversenyek napjaiból

Az olimpiai versenyek idején Münchenben tartózkodott a 89 éves norvég Conrad Calsrud is, aki az 1906-os athéni nem hivatalos olimpián tagja volt a győztes norvég tornászcsapatnak, és 1908-ban Londonban ezüstérmét szerzett.

★

Nikola Stajkovic volt a legfiatalabb a női toronygörök mezőnyében. A 13 éves 1,54 cm magas, 40 kg súlyú osztrák kislány volt az egyik legnépszerűbb személy az olimpiai faluban, akit igen sokan ajándékokkal halmoztak el.

★

Megszokott kelléke volt eddig az atlétikai versenyeknek a mérőszalag. Münchenben erre már nem volt szükség, mert segített a technika. A dobóhelyeknél felállították egy fényvisszaverő prizmával ellátott állványt, majd a szer — kalapács, súly, gerely — becsapódásánál is beszúrták egy prizmát. A szektoron kívül álló műszerekkel felszerelt versenybíró infravörös sugár és egy komputer (k: elektronikus számítógép) segítségével kiszámította a közte és a két

prizma közötti távolságot, valamint az így alkotott háromszög két oldala által bezárt szöveget. Az adatokat betáplálták egy másik minikomputerba, és 10 másodperccel később gomnyomásra megjelent az elektromos eredményjelző táblán a dobás eredménye.

★

A hírek szerint Münchenben nemcsak a vendéglátóipar, hanem a szállodások is alaposan elkalkulálták magukat. A városi idegenforgalmi hivatal már az év elején arra kérte őket, hogy jelentsék be összes szabad ágyaikat az olimpiára. Akkor azonban kiderült, hogy a tényleges ágy- és szobakészletnek csak a felét regisztrálták, a többivel az utolsó pillanatban akartak spekulálni. Ez a magyarázata annak, hogy a nem vagyonos vendégek tekintélyes része Münchenből jó messzire lakott, miközben a város másod- és harmadrendű hoteltulajdonosai arról panaszkodtak, hogy félig üresen állottak. Ugyanis csillagászati árakat kevesen tudtak fizetni.

ÍGY BÚCSÚZOTT GENTŐ

Bene Ferenc a madridi gálaestről

Bene Ferenc az utóbbi időben az egyik legszivesebben látott labdarúgó a különböző játékosoké, jubileumi vagy gálamérkőzéseken. Rövid időn belül már harmadszor kapott meghívást: részt vett Uwe Seeler búcsúztatását, játszott Baselen egy európai válogatásban, és a héten Madridban volt jelen a 25 éves fennállását ünneplő Bernabeu-stadionban.

A népszerű újpésti játékos már vissza is érkezett a spanyol fővárosból, ahol újabb szép élményben volt része.

— Huszonöt évvel ezelőtt avatták fel a Real Madrid híres stadionját, a Chamartin kerületben, pontosan december 14-én, és ugyanezen a napon erre emlékeztek ezúttal a spanyol szurkolók — mondja Bene. — Most is, mint annak idején, több mint 50 ezer néző volt a lelátókon, s a Real Madrid ugyanazt az ellenfelet hívta meg, a portugál Belenensent, mint 1947-ben. A jubileumot összekapcsolták azzal, hogy ez alkalommal búcsúztatták az egyesület világhírű játékosát, Gentőt, aki ebben az évben vonult vissza az aktív labdarúgástól.

A jubileum alkalmából több érdekes részlet eleve-nítették fel. A Real Madrid ebben a stadionban 369 bajnoki mérkőzést játszott, 73-at a spanyol kupáért és 52-t az Európa Kupáért.

— Nagyszerű ünnep volt ez a mérkőzés, a közönség a régi szeretettel vette körül Gentőt, aki egyfolytában 18 éven át játszott a Real Madridban — mondja Bene.

Győzött a Ferencváros Belgiumban

A Ferencváros labdarúgócsapata a belga második ligás FC Boommal játszott barátságos mérkőzést. A találkozó a pálya korszerűsített világításának átadása alkalmából rendezték, a nagy kód és hideg miatt mindössze négyezer néző előtt.

A magyar együttes (Géczi — Vepi, Páncsics, Bálint (Megyesi), Martos — Juhász, Mucha — Szóke, Branikovits, Füsü) Bartosik szép játékkal 4:3 (1:1) arányban győzött. Gólszerzők: Branikovits (2), Juhász és Mucha.

Nagy becsvággyal kezdtek a vendéglátók — mondta haza-érkezés után Csanádi Ferenc edző —, s a vezetést is megszerezték. Hamarosan azonban beledőltek csapatunk, és a második félidő közepén már 4:1 volt az eredmény a javunkra.

Dorgálás és kedvezményelvonás

Az FTC fegyelmi bizottsága tárgyalta Albert Flórián és Kú Lajos ügyét. Albert írásbeli dorgálásban részesült és négy hónapra megvonták tőle az anyagi kedvezményeket; Kú ugyancsak írásbeli dorgálást kapott, s hat hónapig nem részesülhet anyagi kedvezményekben.

A fegyelmi bizottság figyelembe vette mindkét játékos megbánását. Albert Flórián esetében azt is, hogy 20 éve tagja az FTC-nek, 15 esztendője szerepel az élvonalban, fegyelmi eljárás még nem volt ellene.

SZOVJET LABDARÚGÓK ELŐKÉSZÜLETEI

Néhány napja fejeződött be a szovjet labdarúgó-bajnokság, de a csapatok még nem tértek pihenőre. A legtöbb együttes Afrikában, Ázsiában tölti a decembert, a jereváni Ararát-nak pedig még hátravan egy nemzetközi kupamérkőzése. Közben a szakvezetők nagy tanácskozáson értékelték a szezon, amelynek folyamán a válogatott 11 hivatalos mérkőzést játszott — eléggé kiegyensúlyozatlanul. Jövőre a bajnokság április 1-én kezdődik és október 28-ig tart. A szovjet kupa döntője szeptember végén lesz. A válogatott számára hétnapos előkészületeket tartanak a világbajnoki selejtezők (Irország, Franciaország) és háromnaposat a barátságos mérkőzések (Anglia, Brazília, NSZK, Svédország) előtt.

Az idén 48. alkalommal rendezik meg az angliai Hastingsban a nemzetközi sakkversenyt. A tornán ismét erős mezőny lesz, többek között Larsen, Hort, Andersson, Bobocov, Tukmakov, Uhlman, Gellre, Hübnér, Rajkovic, több angol versenyző indul, míg a magyar nagymestereket ezúttal Barcza Gedeon képviseli.

RÖVIDEN

Hona Gusenbauer, az osztrák népszerű „llo”-ja, a kintinó magasugró, aki világrekorder is volt, az olimpián bronzérmert nyert, folytatja a versenyzést. „Mindenekelőtt azért, mert ha abbahagynám a sportolást, jó néhány kilót magamra szednék” — mondta. Hiába, fő a vonalak...

Felismerték a nagy sportegyesületek, hogy több gondot kell fordítani saját népszerűsítésükre. A Vasas, FTC már régebben rendszeresen jelentet meg egyesületi lapot, és hozzájuk csatlakozott a BVSC, az MTK is. A Vasutas sportklub új híradója riportot közöl olimpiai bajnok vívójáról, dr. Fenyvesi Csabáról, beszámoló a szakosztályok életéről, s a testvéregyesületek közül ezúttal a Miskolci VSC-t mutatja be.

Brazília labdarúgó-válogatottjának már megvan a terve 1974-re is. A játékosokat május 21-én vonják össze, és 30-án utaznak Svájcba, ahol június 11-ig több edzőmérkőzés lesz. Az első VB-mérkőzésre a szállítás Gelsenkirchenben választották ki. Mint ismeretes, a brazil csapat, mint védő, automatikusan résztvevője a 16-os döntőnek.

Több nyugatnémet futbalcsapat túramérkőzésekre használja fel a négyhetes téli szünetet. A Borussia Mönchengladbach (Netzer együttese) iráni meghívásnak tesz eleget.

Vasala és Viren, a finn atlétika két hőse, az 1500, az 5000 és 10 000 méteres számok olimpiai bajnokai menekülnek a szigorú északi tél elől. Egyszerre úgy határoztak, hogy egy hónapot, a januárt Új-Zélandban töltsék, ahol több versenyen vesznek részt.

MORZSÁK

Két labdarúgó-szurkoló b... szelget:

— Nem értem, miért keseregnek egyesek labdarúgásunk visszaesése miatt. Szerintem még mindig van két „arany láb” az NB I-ben.

— Ne mondja, s ha szaba érdeklődöm, ki az?

— Nem ki, hanem kié. Hát tudja meg. A tatabányai középpályás, Arany járog rajta.

Két labdarúgó beszélget v... sárnap este:

— Milyen volt a lapjárásom? — Köszi, egy sárgát kaptam. S neked?

— Kiadták a kétheti szabadságot. Nekem pirost hit... zott a bíró.

— Végre, a jövő héten i... mérkőzést fogok látni — mon... ja lelkesen egy szurkoló.

— Mire társas? — Hány nap ala... kaptam meg az útlevelet?

— Mióta szoktál rá a szon... bat délutáni alvászó?

— Amióta a tévében gyakr... riak a fociközvetítések.

Az egyik klub szakértője p... naszkodik:

— Középcsatárunknak a fej... be szállt a dicőség. Ismerem az ifjút. Hát hely... bőven volt annak a dicsősé... nek.

— Nem ismerem a kedves anyósát, de azért ennyire rossz asszony nem lehet...

TUDOMÁNY TECHNIKA

Fénykoszorú és fénynyalábok a Föld körül

Szevosztyjanov és Beregovoj az új felfedezésről

Szovjet űrhajósok és leningrádi tudósok egy csoportja közös űrfizikai felfedezésének részleteiről nyilatkozott Moszkvában Szevosztyjanov és Beregovoj űrhajós. Kettőjük, valamint Nyikolajev és Hrunov űrhajós megfigyelései nyomán a Kondratyev akadémiai levelezőportág által vezetett tudóscsoport írta le a szovjet találmányi hivatalban bejegyzett jelenséget: a Föld külső atmoszférájának nappali kisugárzásánál észlelt vertikális fénynyalábstruktúrát. Erről Szevosztyjanov űrhajós, aki máskülönb a műszaki tudományok kandidátusa, keddi moszkvai sajtónyilatkozatában a következőket mondta:

— A Szojuz-3, a Szojuz-5 és a Szojuz-9 űrhajó útja idején mintegy 90–95 kilométeres magasságig hamuszürke fénykoszorút észleltünk, amelyből napkelte előtt a látóhatártól mintegy 200–250 kilométeres magasság

számtalan cérnavékony sugarat tört fel függőlegesen. A fénykoszorút és a belőle kiemelkedő fénynyalábok sokaságát különösen jól megfigyelhetjük, amikor űrhajónk a Föld északi oldala fölött halad el. Nyikolajev, akivel a Szojuz-9 fedélzetén együtt utaztunk, a jelenségről vázlatot is rajzolt a hajózáplóba.

Moszkvai tudományos körökben ehhez hozzáfűzik, hogy a külső atmoszféra részleteiből fontos gyakorlati haszna az, hogy általa jobban meg lehet tisztítani az észlelő szerkezeteket ért „optikai csalódásoktól” a szputnyikok révén a Földünk felszínéről és időjárási tényezőiről nyert adatokat.

Mint Beregovoj űrhajós elmondotta, a felfedezés az űrhajózásban különösen a Föld körüli térségben repülő űrhajók önálló navigációjában és tájékozódásában hasznosítható.

Hazánk sok-sok múzeuma közül az egyik legérdekesebb, de mindenestre legkülönbözősebb az az erdei múzeum, amelyet a Bükk hegységben, a Szalajka és Horogna völgyek találkozásánál, a híres Fátyol-vízesés közelében létesítettek 1971-ben, s amely az idén ősszel válik teljessé — ha ugyan teljesnek lehet nevezni egy múzeumot, amíg anyaga egyre szaporodik. Ez a múzeum nincs bekerítve, látogatóitól nem szednek belépődíjat. Az ember sétál a Bükk pompás erdejében s egyszer csak beérkezett a „múzeumba”, amelyet az erdő néhány szerelmese, az erdei munka megbecsülői hoztak létre: Kovács Jenő erdőmérnök (hosszú a címe: a Mátra—Eger—Nyugat-bükki Intézbizottság Természetvédelmi és Tájékoztató Szakbizottságának elnöke), továbbá Zilahi Aladár erdőmérnök, valamint e tájnak messze földön ismert szakembere: Simon Károly, aki a szilvásvárad-i pisztrángtenyésztés európai hírű halászmestere, fafa-

Múzeum az erdőben

ragó művész és erdőszekciós.

Az erdei múzeum célja: megőrizni a régi erdőki-termelés rendkívül nehéz munkájának hagyományát, megőrizni a ma már veszendőbe menő régi eszközöket, emléket állítani az erdei munka hőseinek — mint azt a látogatókat tájékoztató, fatáblára rótt múzeumi értesítő elmondja.

Egy szép tisztás szélén kaviccsos út vezet végig a látónyalók során s mindenütt fatáblák mutatják be a „kiállított tárgyakat”. Ime, néhány különleges nézivaló, a sétatút sorrendjében: Ómassai típusú mészégető

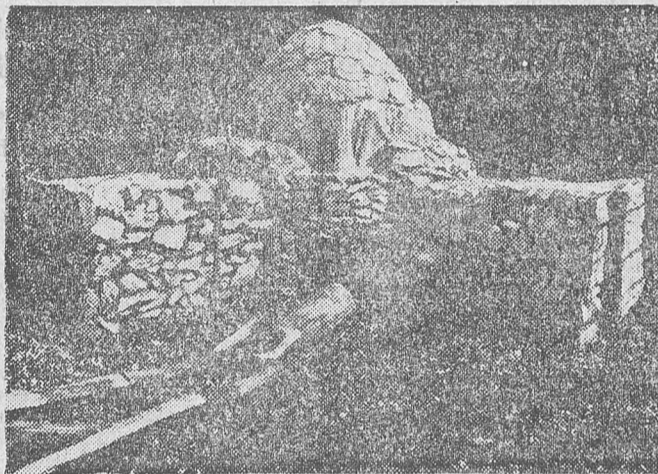
kunyhó, előtte tűzrakóhely. Répáshutai típusú kunyhó belső tűzhellyel. „Jármas kunyhó” rőzsefontos ajtóval. A faanyagszállítás módjai szánkóval, fogattal, szekérral. Facsúszda. Lovontatású kisvasúti pálya. Cserépfalusi földbe vajt kő elejű kunyhó. Faszénégető boksa — ez a szak kifejezése a kúp alakú farakásnak, amelyben a szenet égetik — a hozzá tartozó szerszámokkal.

Vastábla, amely a pisztrángos tó mellett állott, 1835-ből származik, s ez a szöveg: „Tilalmas a halászat, ebatta!” Vadfogó verem. Zsindelykészítők kunyhója. A fakitermelés, seprűkészítés, kosárfonás, cserkéreg- és

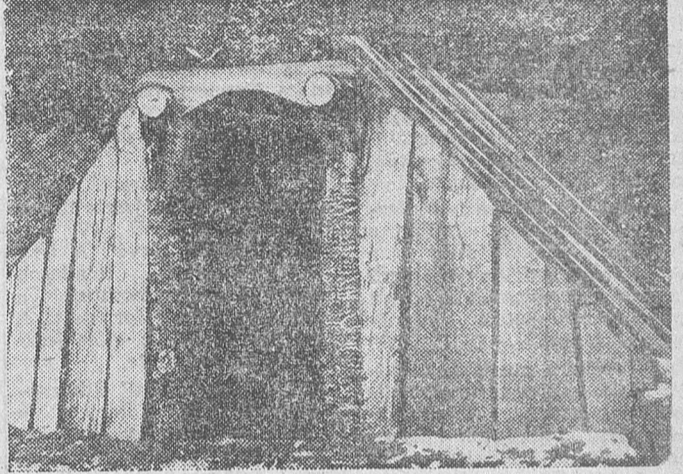
gyantatermelés eszközei. Hamuszírfőző hely. (A hamuszír latin nevéből származik a Szalajka név: Sal alcale.) Űveghutak, előmelegítő, égető- és hűtökemence. Porcofűrés — a rönkfűrészelés régi módja. A talpfafaragás, bordaléchasítás módjai, eszközei.

A Szalajka-völgy, Szilvásvárad és környéke tele van szebbnél szebb látónyalókkal; a pisztrángtenyésztés, a lipicai ménes otthona, s mindennek előtt maga a táj, az erdő varázsa, amelynek hatása alól senki sem vonhatja ki magát, aki gyönyörűséget tud találni füvek-fák zöldjének ezernyi változatában.

Az erdei múzeum ebben a szinte operadísztlet-szerűen pompás környezetben arra emlékeztet, hogy a látszólag saját öserejéből élő, fejlődő erdő milyen nagy feladatokkal ró az emberre, aki testi-szellemi munkája révén szorgálja is, de ura is tud lenni a természetnek.

Mészégető kemence

Jármas kunyhó

Az első magyar orvosbotanikus

„Megismerni a dolgok okait” volt a jelszava annak a szellemi áramlatnak, amely a XV. század vége felé, a XVI. század elején Olaszországból kiindulva tért hódított Európa többi részén. A történelemben reneszánsznak nevezik ezt az áramlatot, amelynek hatására újjászülettek a természettudományok is. A középkori képek könyveket ekkor a nagy klasszikusokéra emlékeztető, kiváló tartalmú és kitűnően illusztrált füveskönyvek váltották fel, amelyek lehetővé tették a gyógyító hatású növények megismerését, s ezzel elindították egy-egy táj növényvilágának felkutatását.

Hazánkban az ilyen jellegű műveket tekintve első helyen áll Melius Juhász Péter műve: Herbarium az fáknak füveknek nevekről, természetekről, és hasznairól... címmel, amelyet Kolozsvárott nyomtattak az 1578. esztendőben.

Melius kiemelkedő egyénisége volt korának, neve elsősorban mint a kálvinizmus elharcosa, prédikátora, teológiai írója maradt fenn, de kétségtelen, hogy fáradságtalan szellem, olthatatlan tudásvágya, természetszeretete — amelyet a wittenbergi egyetemen fejlesztett — az első magyar nyelvű orvosbotanikai mű megírásával is maradandó emléket állított nevének. Tevékenységének színtere Debrecen volt, ahol jelentős szerepet töltött be a város első nyomdájának létrehozásában. Négy száz évvel ezelőtt, 1572. december 15-én halt meg.

Orvosbotanikai könyve, amely csak halála után jelent meg — fametszettel díszített címlappal, mintegy 400 oldalon — 627 növényfajt tárgyal.

Az egyes fajoknál általában ismerteti a növény különféle neveit, leírja alkatát, jellemzi természetét és hasznát. Tehát műve felépítése hasonló a külföldi füveskönyvekéhez, sőt belőlük sok anyagot átvész, de ezeket gyakran szűri, válogatja, és olykor saját tapasztalataival is kiegészíti. A kertjeinkben ma is gyakori rutáról (eredeti nyelvezetét kissé mai magyarra „fordítva”) például így ír: „Ruta, Ruta, Rauten. Ha a rutát össze csinálod

fenyőmaggal, szerezendióval, figével, törd össze ezeket, főzd meg ecetben, szürd meg, egy-egy kanállal reggel igyad, igen jó minden méreg ellen. Ha pedig Kapormaggal a Rutát magostul borban főzöd, kőlikát gyógyít ezen haszna vizének. Beöntésbe jó vetni a ruta olajt, mikor tekerő hasfájás, vérhas vagyon emberen. Ha a rutát meg eszed reggel Fokhagymás szagot elűz...”

Melius a füveskönyvek hasznát kívánta műveléssel átadni, elsősorban a magyar Alföld népének, azért, hogy — amint maga mondotta — a vándor kuruzslók kártevő munkájától megvédje a népet. Ezenkívül jelentőségét abban látjuk, hogy a korabeli növényteni ismereteket sokak számára hozzáférhetővé tette, ősi magyar növényneveket mentett meg a feledéstől. Néhány hazai lelőhely adata miatt pedig a tudományos flórakutatás előfutárának is tekinthető.

LOGARLECKÉNT is használható karórát hozott forgalomba „Calculator” néven a svájci Heuer cég. A karórába épített logarlic segítségével szabvány megoldást műveletek végezhető. Üzletemberek pilanatok alatt elvégeztetik vele az átváltási árfolyamok, kamatlábak kiszámítását, a diákok a súly- és mértékegységeket decimális rendszerre számíthatják át, a sportolók pedig egy pillanat alatt leolvashatják róla az átlagsebességet.

A TUDOMÁNY MŰHELYTITKAIBÓL

Történelem előtti sugáradetektor

Az ionizáló sugárzások nyomot hagyhatnak a legkülönbözőbb szilárd anyagokban, például ásványokban, üvegekben, műanyagokban. Egy amerikai tudományos intézet kutatói most ilyen ionizációs nyomokra bukkantak a borostyánokban is. Felfedezésük azért jelentős, mert az ionizációs nyomok elemzéséből pontosan meghatározhatják a borostyán korát.

A belégzett inzulin

A korszerű orvostudományban egyre fontosabb szerephez jutnak az aerosolok, a levegőben vagy más alkalmas gázban finoman eloszlott gyógyszerkódók. Az amerikai Florida Egyetem orvosi és mikrobiológiai tanszékének legújabb kísérletei szerint a jövőben talán a cukorbetegség inzulininjekcióit is felválthatják az aerosolok. A ködképző berendezéssel finom köddé porlasztott, majd belégzett inzulin — ha jelentékeny veszteséggel is — a tüdőt át gyorsan a véráramba jut. A kísérletek során az inzulinkezelés semmi féle káros mellékhatást sem észlelték. Jelenleg azt vizsgálják, alkalmas-e ez az eljárás hosszán tartó kezelésre.

„Hűsítő” vulkánkitörések

A légkörbe jutott vulkanikus por megváltoztatja a Föld sugárzási viszonyait, amelyektől nagymértékben függ az időjárás. H. H. Lamb angol meteorológus ezzel kapcsolatban 1500-ig visszamenően feldolgozta a vulkánkitöréseket követő porfelhőkről készült történelmi feljegyzéseket. Egyebek között megállapította, hogy 1783-ban két hónappal egy izlandi vulkán kitörését követően, Franciaország déli részén nem lehetett látni a Napot, ha 17 foknál alább állt a horizont felett. Hogy a pornak és a füstnek az egész Föld időjárására hatása lehet, ezt az 1950-es angliai megfigyelések is igazolják. Ebben az évben Angliában a Nap és a Hold szokatlan kékes elszíneződését észlelték. A közvetlen ok: a Kanadában kitört pusztító er-

dőtűzek, amelyeknek finom pora a troposzféra határáig — maximálisan 15 kilométeres magasságig — emelkedett, és néhány hétre volt szükség, amíg a csapadék kimosta a levegőből. Olykor azonban a sztratoszférában (20–50 kilométeres magasságba) is feljut a por. Néhány hónap alatt az egész Föld felett eloszlik, csökkenti a Nap hozzánk érkező sugárzását és ezzel lehűléshez vezet. Körülbelül egy év

múltán elhagyja a por az Egyenlítő övezetét és a pólusok felett gyűlik össze. Ezzel még jobban megnöveli az egyenlítői övezet és a sarkvidék közötti sugárháztartás-ellentétet. Ennek következményeként három-négy évre intenzívebbé válik a légkörzés. A hatalmas vulkánkitörések — például a Krakatau 1883-ban bekövetkezett katasztrófája — még 15 évvel később is zavarokat okozhatnak az időjárásban.

Eihunyt Andrej Tupoljev

Súlyos betegség után, életének 85. évében elhunyt Andrej Tupoljev Lenin-díjas és többszörös Állami-díjas, kiváló szovjet repülőgép-tervező, a szocialista munka háromszoros hőse.

Az ő nevéhez fűződik a világ első sugárhajtású utasszállító repülőgépe — a TU-104-nek — 1955-ben történt megalkotása. Tizenhárom évvel később emelkedett a magasságra a TU-144-es repülőgép, a szupersonikus utasszállító légi flotta első gépe.

A tudós táblája

Brassal Sámuel (1800 1897), a nagy magyar tudós kertjében a világ különböző növényeit gyűjtötte össze. Féltekényen vigyázott rájuk, és hogy avatlatlan kezek ne nyúljanak hozzájuk, táblákat függesztett ki, amelyek figyelmeztették a látogatókat: „Mindent a szemnek, semmit a kéznek!”

Egy fiatal barátja, amint meglátta a táblát, leharajolt és leharapott egy marék fűvet.

— Ne haragudjék, Brassai bácsi, hiszen nem kézzel nyúltam a fűhöz, betartottam a figyelmeztetést.

Brassal így válaszolt: — Vízsz. 1., függ. 11.1

Vízszintes: 6. Kossuth-díjas állatorvos, Pesten utca őzri emléket. 12. Volt vármegye. 14. Madár lakja. 16. ... folytan (következtében). 18. A gyomor teszi néha. 21. Nagyipari üzem. 22. A 16-17. század leghíresebb hegedűkészítő családjá. 23. Megbuktatja korszóját a vízben. 25. Rézben learat! 26. Félér megyei község, itt van Eötvös József sírja. 27. Erős altatószer. 29. L. S. 30. Európai nép. 32. ... a hideg (hidradegrázás fogja el). 35. Feketlen, szilaj. 36. Erdel állatok gyűjtőneve, névelővel. 37. Francia téri név. 38. Egészen megtöltött. 40. Napfári időszak. 41. Diadalkitűzés. 43. ERZ. 44. Becézett női név. 46. Spórakkal szaporodó, virágtalan növény. 47. Idegen női név, de egy világszár is így kezdődik. 50. LSA. 53. Erre a helyre hűz. 56. Széjjelészíti a húst. 57. Csak nyelvtudórtól ismert magyar festő. 58. Az üröm hat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

gy. 59. Döntést hoz ró építés, apa és fia. 8. köz. 39. Hirtelen eszébe ia. 60. Gyakorító képző. Tűz, víz, levegő, föld, jut. 42. Operaházunk 61. Végtagok. 62. ... 10. Valami homályos énekesnője (Zita). 43. dolgot megvilágít. 13. ... poharat. 45. Irgal. Elváltotatott arc név-mat ... a karom kitár-elővel. 15. Fővárosa va" (Kosztolányi). 48. 64. Elcsépett, unalmas Innsbruck. 17. Tektoni-kus árokban fekvő tó 49. A Traviata egyik Kelet-Afrikában. 19. Kö-férfitalakja. 51. Vizes ru-veti, de csak féltű 20. hát rak rá. 52. Akinek Hivatallal felruházni. 22. semmi dolga nincsen. Nagy testű papagáj 24. 54. „O” is madár! 55. Felszolgálja az ételt. 26. Idegen férfinév. 59. Je-Férjhez menő korban lenegi, föld. 60. Közsz. lelvő lány. 28. Női név. Zalában. 62. ... vidi, 30. Város az USA Ne-vicei (jöttem). 63. Autómár-raska államában. 31. A győztem). 63. Autómár-sémi nyelvcsaládhoz ka. 65. Enyves a keze. Egyik tömegszerve-császár údvözölték e zettünk rövidítése. 69. szavakkal a gladiátorok. Kicsinyítő. 34. Sárall bepiszkít. 38. Beküldési határidő: 1973. január 20.

Ülést tartott a Minisztertanács

A munkaügyi miniszter, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, az egészségügyi miniszter közös előterjesztése alapján a kormányrendeletet hozott a nyugdíjak és egyéb ellátások rendkívüli pótlékkal való kiegészítéséről, valamint a családi pótlék és a gyermekgondozási segély emeléséről.

A rendelet szerint 1973. január 1-ével és a tej és a tejtermékek részbeni ellensúlyozására egységesen havi 50 forinttal fel kell emelni a nyugdíjak, a különböző járadékok, az egyéb nyugdíjleghelyettesítő rendszerek ellátásait, valamint a nyugdíjasokat megillető házastársi pótlék, a gyermekenkénti családi pótlék és gyermekgondozási segély összegét.

A kormány megtárgyalta és elfogadta a munkaügyi miniszter előterjesztését a szénbányászati és a villamosenergia-iparban történő bér-szabályozásról. A szénbányászati és a villamosenergia-iparban a bérfejlesztést központilag kell szabályozni.

A kohó- és gépipari miniszter előterjesztése alapján a kormány módosította a közúti jármű-gyártás központi fejlesztési programjáról hozott kormányhatározatot egyenlő előírású.

A program mostani, második szakaszában a továbbfejlesztést részben a közúti jármű-gyártó vállalatok helyzetében, gazdasági környezetében bekövetkezett változások, a gyártmány-szerkezeti átalakítások, részben a hazai tehergépjárművek selejtezésére hozott intézkedések indokolják. Némelyik termék iránt csökkent a kereslet, viszont az autóbuszokat, a hátsóhidakat és más részegységeket mind idehaza, mind külföldön nagyobb mennyiségben is értékesíteni tudjuk. A kormány határozata előírja, hogy az

illetékes miniszterek a program végrehajtásához szükséges intézkedéseket tegyék meg.

A kormány megtárgyalta és elfogadta a munkaügyi miniszter előterjesztését a Munka Vörös Zászló Erdemrendje vállalatok, intézmények és más szervek, valamint szocialista brigádok, munkacsoportok részére való adományozásának feltételeiről és részletes szabályairól. Az Elnöki Tanács törvényerejű rendelete értelmében 1973. január 1-től szocialista brigádok és munkacsoportok részére is adományozható a Munka Vörös Zászló Erdemrendje kitüntetés. A kormány határozata tartalmazza azokat a feltételeket, amelyeket a vállalatoknak, intézményeknek és más szervezeteknek teljesíteniük kell e magas kitüntetés elnyeréséért.

A kormány megtárgyalta és tudomásul vette a Minisztertanács Tanácsi Hivatal elnökének előterjesztését a tanácsokról szóló törvény végrehajtásáról.

A fővárosi tanács elnöke a kormány elé terjesztette a főváros átdolgozott IV. öt-éves fejlesztési tervét. A terv a legfontosabb feladatok megoldására összpontosítja a főváros pénzügyi forrásait. A Minisztertanács az előterjesztést tudomásul vette.

A Minisztertanács titkársága vezetőjének előterjesztése alapján a kormány — a kialakult gyakorlatnak megfelelően — felhívta a minisztereket és az országos hatáskörű szervek vezetőinek figyelmét az országgyűlés decemberi ülésén elhangzott képviselői észrevételekre és javaslatokra azzal, hogy vizsgálják meg megvalósításuk lehetőségét, és tájékoztassák erről az országgyűlés elnökét, valamint az indítványozó képviselőket. A kormány ezután egyéb ügyeket tárgyal.

Miniszteri rendelet az építési-szerelési munkák áráról

Az építési és városfejlesztési miniszter rendeletben szabályozta az építési-szerelési munkák árát. Az új intézkedés szerint az eddigi maximális és szabad ár mellett egy újabb árforma, a hatósági megkötésekkel kialakított ár érvényesítésére került sor. A hatósági megkötésekkel kialakított árban a maximáltnál nagyobb, de legfeljebb öt százalékkal és az építési-szerelési ádoval növelt hasznot engedélyez a rendelet. Az új építési-szerelési árforma az építőipari munkák-árak mintegy 30 százalékat öleli fel, s így a maximáltnál nagyobb, mint egy Baja, vagy Csongrád nagyságú városban. Hazánkban megfelelő határozatok szolgálnak a vizek tisztaságának védelmére. Egyebek között az ipari és mezőgazdasági üzemek létesítését csak abban az esetben engedélyezik, ha megfelelő tisztítótelep is épül.

Az új rendelkezés sok tekintetben szigorítja az építőipari munkák árképzését. Megtiltja, hogy a vállalkozó hibájából és a kivitelezői-árvállalkozói együttműködés szervezatlenségéből eredő többletköltséget felszámítsák a beruházónak. Ugyanakkor a beruházót is az építés jó előkészítésére ösztönzi, mert kimondja, hogy a kivitelezés közben megrendelt pótmunkákra, tervmódosításokra háromszázalékos felárat kell fizetni.

Az új rendelet a kihirdetésével érvénybe lépett, s intézkedéseit az 1973. január 1-e után kötött szerződéseknél kell alkalmazni.

Nyolcmillió forint bírság a dél-alföldi vizek szennyezéséért

Az élővizek szennyezése hazánkban csaknem egymillió forintnyi kárt okoz évente, összességében azonban aligha mérhető fel a környezetkárosodás. Ma már nem csupán a vegyi és egyéb ipari üzemek szennyezik a vizeket, az ilyen természetű veszélyt fokozza a mezőgazdaság kemizálása, az állattenyésztés nagyarányú fejlesztése is. Egy tízezer állományú sertés-telepen annyi szennyvíz keletkezik, mint egy Baja, vagy Csongrád nagyságú városban. Hazánkban megfelelő határozatok szolgálnak a vizek tisztaságának védelmére. Egyebek között az ipari és mezőgazdasági üzemek létesítését csak abban az esetben engedélyezik, ha megfelelő tisztítótelep is épül.

Az utóbbi években alkalmazott progresszív bírság célja, az ösztönzés tisztítótelepek létesítésére. A befolyt összegből alapot képeznek, és visszatérítést kapnak azok az üzemek, vállalatok, amelyek az egyre inkább égető probléma megoldását napirendre tűzték.

Teljesítette idel köolajtermelési tervét a Nagyalföldi Köolaj- és Földgáztermelő Vállalat. 1,45 millió tonna köolajat termelt a vállalat telepein.

Felavatták a metró új szakaszát

Fontos állomásához érkezett a fővárosi metróépítés: ünnepi külsőségek között átadták rendeltetésének a kelet-nyugati metróvonal Deák téri és Déli pályaudvar közötti szakaszát.

Az ünnepélyes avatás a Kosuth Lajos téri mélyállomáson kezdődött. Valkó Márton, a Közlekedési Építő Vállalat vezérigazgatója köszöntötte a vendégeket, köztük Fock Jenőt, a Minisztertanács elnökét. Az ünnepségen részt vett a Párt Központi Bizottságának, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Kormánynak több tagja, valamint állami és társadalmi életünk sok más személyisége.

A Közlekedési Építő Vállalat vezérigazgatója bejelentette, hogy a kelet-nyugati metróvonal második szakasza elkészült, megindulhat a forgalom. Ezt követően dr. Csanádi György közlekedési és postaügyi miniszter, valamint Szépvölgyi Zoltán, a Fővárosi Tanács elnöke mondott beszédet.

Szépvölgyi Zoltán felkérésére Fock Jenő, a Kormány elnöke elvágta az avatószalagot, majd az ünnepség résztvevői metróra szálltak, végigutazták az átadott új szakaszt. Újton elismeréssel szóltak a metróépítők áldozatkész munkájáról, arról az összefogásról, amelynek eredményeként egy évvel az eredeti határidő előtt elkészítették és átadták a metró második szakaszát, amelyen a forgalom megindult.

Az avatásünnepséget megelőzően a fővárosi tanács nagytérben kiintézték a metróvonal második szakaszának építésében kiemelkedő munkát végzett dolgozókat.

Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter az építkezésben kiemelkedő munkát végzett vállalatok 12 dolgozóját.

Termel a Beremendi Cementmű második forgókemencéje

A Beremendi Cementmű összesen 74 ezer tonna cementet szállított le, amelyet az első termelővonal forgókemencéjében gyártottak. 1972. december 13-án a gazdasági bizottság határozatában előírt időpontra a második termelővonal forgókemencéje is megkezdte a cementtermelést. A technológia lehetővé tette, hogy a korábban megindított próbatermelés kezdetétől egyenletes és jó minőségű klinkert, illetve adalék nélküli 500-as portlandcementet gyártsanak.

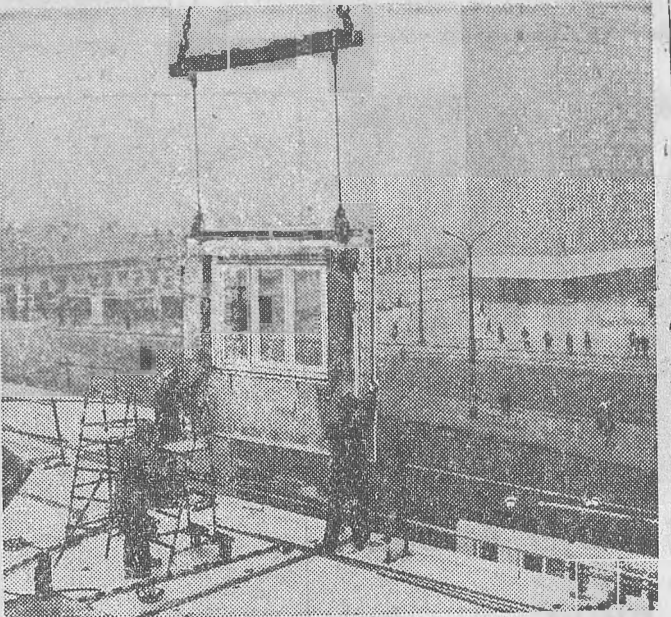
Az 1972. évi beremendi cementtermelés összesen 160 ezer tonna. A jövő évi termelési előírás azonban már 730 ezer tonna cementre szól. A feladatot teljesítéséhez az szükséges, hogy a próbatermelés során jelentkezett és az üzembe helyezés időpontjában is még fennálló technikai hiányosságokat megszüntessék.

Óránként kétszáz kubikost helyettesít

Új típusú árokászó gépet mutattak be a Komárom megyei Tanácsi Útépítő Vállalatnál. Az új, rendkívül egyszerű gép teljesítménye háromszorosa az eddig alkalmazott olasz gyártmányú árokászó gépeknek. A gép forgólapátjai még a legnehezebb, legkötöttebb talajban is gyorsan éket vágnak. Óránként 150—200 köbméter földet dobnak ki. Ezzel 200 kubikos munkáját helyettesítik. A berendezés várható élettartama 5000 üzemóra, s ez alatt az idő alatt 800 000 köbméter árkot képes elkészíteni. Ennek a termelési értéke 16 millió forint.

A különleges, de rendkívül egyszerű gépet egy győri mérnök-kollektíva tervezte, gyártására pedig a Komárom megyei Járású Útépítő Vállalat vállalkozott. Minden alkatrésze hazai gyártmányú. Így nemcsak termelésében, hanem lényegesen olcsóbb is, mint a külföldi gépek.

AZ ELSŐ PANEL SZERELÉSE

Az év első munkanapján az óbudai lakótelepen folytatták az épületek szerelését. A 43. számú Állami Építőipari Vállalat dolgozói új típusú épületen kezdtek a munkát: a lakótelep első olyan lakóházát építik, amelynek konyhaablakai világítóudvarra nyílnak. Az első 472 lakásos épületet március közepére készülik el, ebből a típusból ebben az évben még 8 ház épül. Képünkön: a szerelők helyére teszik az év első paneljét

Példás helytállással dolgoztak a kiskörei építők Teljes hosszában elkészült a kiskörei víztározó bal parti töltése

A tervezettnél kedvezőbb ütemben halad a kiskörei víztározó és a hozzá tartozó öntözőrendszer építése. A hatalmas beruházási összegből 1972-ben mintegy 700 millió forintot használtak fel. Az idén minden korábbinál nagyobb feladatokat kellett megoldani Kiskörén, s a rendkívüli munkában példásan helytálltak az építők. Az előírt programnak megfelelően a nagyberuházás első szakaszának fő céljait már az idén teljesítették, így minden feltétel adott ahhoz, hogy 1973 derekán megkezdődjék a duzzasztás.

Az erőműtelep, a duzzasztómű, valamint a hajószilip építészeti és szerelési munkálatai lényegében befejeződtek, s a turbínaszerek is elvégezték a rájuk háruló feladatokat döntő többségét. Teljes hosszában elkészült az 4,5 méter szélességű üzemi híd, amely a hatalmas vízlépcső felett vezet majd át a közúti forgalmat. Felépült a hídhoz vezető jobb parti feljáró, valamint a külső darupálya is.

Bravúros feladatot oldottak meg az idén az építők azzal, hogy mintegy 3 kilométeres

szakaszon új mederbe terelték a Tiszát; a folyó vize már áthömpölyg a főművek tartópillérei között.

Az öntözőrendszer kialakítása is előrehaladt. A Nagykunsági, valamint a Jászági főcsatorna 18—18 kilométeres szakasza, az első ütem előírásainak megfelelően, elkészült. A 40 méter szélességű csatornák már több mint 10 közmű- és vasúti híd ivelt át. Meggyorsult a vízlépcsővel együtt kialakítandó, mintegy 22 ezer hold kiterjedésű víztározó partrendszerének építése is. A Tisza bal partján már teljes hosszában elkészült a 25 kilométeres partszakasz, és befejezéshez közeledik a 18 kilométer hosszú jobb parti erősítés is. Az új gátrendszer minden oldalról teljes biztonsággal tartja majd a partok között a jövő évtől fokozatosan felgyülemelő mintegy 300 millió köbméter vizet.

A beruházás irányítói elmondották, hogy Kiskörén elkészültek a beruházást kiszolgáló úgynevezett parti létesítmények: fölépült 120 lakás, az étterem, az áruház, a presszó.

Tatabányai megegyezés a spanyolországi bányák meddőhányóinak értékesítésére

Nemrégiben spanyol szénbányászati szakemberek tanulmányozták a tatabányai és a Haldex Rt. lengyelországi meddőfeldolgozó üzemének technológiáját. A gazdaságos módszerrel ugyanígy csaknem az utolsó grammig feldolgozzák a nagy tömegű meddőt, s így több iparág is értékes nyersanyaghoz juthat. A spanyol Hunosa állami szénbányák vezetői felkérték a tatabányai szénbányászi Haldex-osztályának szakembereit, vizsgálják meg a spanyolországi bányák meddőhányóinak összetételét, s állapítsák meg, hogy alkalmasak-e az értékesítésre.

A tatabányai szakemberek a napokban fejezték be a

helyszíni vizsgálatokat a Hunosa állami szénbányák nationális körzetében. A laboratóriumi vizsgálatok azt bizonyították, hogy az évtizedek alatt felgyülemlett, s még értékes szén tartalmazó spanyolországi meddőhányókat is gazdaságosan feldolgozhatják, értékesíthetik a Haldex-technológiával. Megegyeztek a spanyol szénbányászati vezetőkkel, hogy rövidesen ajánlatokat küldenek Tatabányáról Spanyolországba egy közepes kapacitású, óránként száz tonna teljesítményű Haldex-rendszerű meddőfeldolgozó üzem létesítésére. A további együttműködés módszereiről, részleteiről később döntenek.

Árucserere-forgalmi egyezmény Lengyelországgal és Jugoszláviával

Budapest aláírták az 1973. évre szóló magyar-lengyel árucserere-forgalmi és fizetési jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv a két ország közötti kereskedelmi forgalom növelését és bővítését irányozza elő. A forgalom mintegy 16 százalékkal emelkedik. Különösen gyorsan növekszik a magyar gépek és berendezések szállítása. Figyelemre méltóan fejlődnek a két ország között a kooperáción és szakosításon alapuló szállítások is. Az árucserere-forgalmi jegyzőkönyvet

Tordai Jenő és Marian Dmochowski külkereskedelmi miniszterhelyettes írta alá. Belgrádban Tordai Jenő magyar és Alekszandar Drljaca jugoszláv külkereskedelmi miniszterhelyettes aláírta a két ország 1973-ra szóló árucserere-forgalmi jegyzőkönyvét, amely az előző évi előíránnyal egyezően mintegy 10 százalékos forgalomnövekedést irányoz elő. A jövő évi árucserere-forgalom korábbi megegyezés alapján dollárban bizonyulódik majd le.

HÍREK

Százéves az önkéntes tűzoltómozgalom

Hazánkban száz évvel ezelőtt bontakozott ki az önkéntes tűzoltómozgalom. A jubileum alkalmából országos tűzoltó ünnepséget rendeztek Kálcsán, ahol 1872-ben az első között alakult meg a városi önkéntes tűzoltóegylet.

A kétnapos program jubileumi üléssel zárult a kalocsai városi tanácsház dísztermében. Az ülés szónoka többek között rámutatott, hogy az állami tűzoltóságot az önkéntes, a létesítményi tűzoltók és a tűzvédelmi szervezetek több mint kétszáz ezer tagja segíti feladatának sikeres végrehajtásában. Sorakban mezőgazdasági, üzemi, tanácsi dolgozók, pedagógusok, mérnökök, tudományos kutatók, úttörők, KISZ-fiatalkodók, nők és férfiak, társadalmunk szinte minden rétegének képviselői megtalálhatók.

Végül kitüntetések, emléklapok és emléktárgyakat adtak át a tűzvédelem kiváló munkásainak, s ismertették a jubileumra meghirdetett országos fotópályázat és gyermekrajzpályázat, valamint az ünnepi tűzoltóvetélkedő eredményeit.

Az 1,7 milliommodik háztartási hűtőszekrény elkészült a Jászberényi Hűtőgépgyártó Vállalatnál. Az üzem korszerű termékeiből 400 ezer készülék külföldi piacokra került. A IV. ötéves terv hátralevő részében további egymillió hűtőszekrény gyártását tervezik, amelynek háromnegyed része belföldön kerül forgalomba.

KÖRZETI általános iskola építését kezdte meg a Mura völgyébe települt délszláv községek központjában, a Zala megyei Tótszerdahelyen.

Nixon elnök beiktatási ünnepségeinek költségei háromnegyven millió dollárra rúgnak, közölte a szervező bizottság elnöke. Az ünnepségek január 18-án kezdődnek, és három napon át tartanak. Az elnök január 20-án, a kongresszus épületének lépcsőjén teszi le a hivatali esküt, s forma szerint ezzel ér véget a bálók és ünnepségek sorozata.

NÉPRAJZI MŰZEUUM létesült Nagyberényben, a Duna-kanyar Intéző Bizottság támogatásával. Az intéző bizottság egyébként 13,3 millió forinttal járult hozzá a Duna-kanyar fejlesztéséhez.

A KGST tervezési és együttműködési bizottsága Moszkvában befejezte kétnapos ülését, amelyen a KGST komplex programja szerint — egyebek között — konzultációt folytattak a KGST-országok gazdasági együttműködése fejlesztéséről az 1976-tól 1980-ig terjedő időszakra vonatkozóan, és jóváhagyták a tagországok említett időszakra szóló népgazdasági tervezéshangolási programját.

VILLAMOS meghajtású autóbust próbált ki a közlekedésben a francia Villamosművelés és Villamos Gépárműveket Gyártó Vállalat. Az elektrobust akkumulátortelepeit 120 kilométerenként kell újra tölteni. A busz befogadó képessége 48 személy.

Mesterséges húst hozott forgalomba az egyik legnagyobb japán élelmiszeripari cég. A mesterséges hús szójafehérjéből készül, aminósav, némi adás, vagy húskivonat hozzáadásával. Izre állítólag nem különbözik a hústól. A mesterséges hús egyébként 25 százalékos fehérjét tartalmaz, többet, mint a marhahús, amelynek 18,8 százaléka a fehérjetartalma, vagy a disznóhús, amelynek fehérjetartalma 13,4 százalék.

HÍRADÓ SAJTÓSZEMLE Kiadja: az Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Páncsnokszék Budapest V., Stenai utca 8. Szerkesztő: Szerkesztő bizottság Szikra Kálmán